Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT · פרייז 20 גראשען · היינט 10 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע מאנ-צייטונג

Nr. 133/16133 | Łódź, Niedziela 9 czerwca 1929 r. | זיבעטער יאהרגאנג | לאדז זונטאג, א סיון תרפ"ט | № 133 16133

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71 | לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 · אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע

בלוטיגער צוזאמענשטויס צווישען פאליציי און סטודענטען אין לעמבערג

פיל פערוואונדעטע פון ביידע זייטען.—מיניסטער סקלאדקאווסקי געקומען אויף אנ-אעראפלאן קיין לעמבערג.—קאמוניקאט פון אינערן-מיניסטעריום.—מ'האקט ווידער שויבען אין יודישע געשעפטען.—אקציע פון ווארשאווער ענדעקישע סטודענטען

אנטי-יודישע דעמאנסטראציעס אין פוזען

15 יודישע שווער פערוואונדעטע סטודענטען אין ווילנע

ענדעקעס שלאגען יודישע סטודענטען

לעמבערג, 8 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). דער שטרייק פון די סטודענטען דויערט ווייטער. פרייטאג פריה האבען די ענדעקישע סטודענטען בעזעצט אלע איינגאנגען אין אוניווערזיטעט, פאליטעכניקום און קיינעם נישט אריינגעלאזט און די זאלען, יודען און אוקראינער האט מען נישט צוגעלאזט אפילו האלטען די עקזאמענס. פרייטאג ארום 11 א זייגער האבען 2 סטודענטען, וואס האבען געהאט בעשטימט עקזאמענס אויף דער צייט געוואלט אריינקומען אין עקזאמענאציאנס זאל, די ענדעקישע סטודענטען זענען זיי בעפאלען מיט שטעקענס און גע-שלאגען ביז בלוט. איינעם פון זיי האט די פאגא-טאוויע אפגעפיהרט אין יודישען שפיטאל. אויפ'ן פלאץ סמאלקי איז א יודישער סטודענט בעפאלען געווארען דורך כוליגאנעס. אויף די געשרייען פון געשלאגענעם, איז אנגעקומען פאליציי, וועלכע האט ארעסטירט 2 פון די שלעגערס און זיי אפ-געפיהרט אין אויספארשונגס-אמט.

פרייטאג נאכמיטאג איז פארגעקומען א בע-ראטונג פון אקאדעמישען סענאט אין וועלכען ס'האבען זיך בעטייליגט 3 רעקטאראטען. ס'איז בעשלאסען געווארען מיטצוטיילען די ענדעקישע סטודענטען אז 1) די סטודענטען ווערען אויפגע-פאדערט איבערצורייסען דעם שטרייק. 2) אויב די אויפפאדערונג וועט נישט אויסגעפירט ווערען, וועלען אלע העכערע לעהר-אנשטאלטען געשלאסען ווע-רען און די סטודענטען וועלען פערלירען א שול-יאהר.

דער שטאט-פרעזידענט שווייגט

גרויס פערוואונדערונג ביי דער יודישער בע-פעלקערונג האט ארויסגערופען דער פאקט, וואס דער נאמינירטער שטאט-פרעזידענט פראפ. נאדאל-סקי, וועלכער ערפילט די פליכטען פון רעגירונגס-קאמיסאר ביים מאגיסטראט האט נישט קוקענדיג אויף דער ווענדונג פון די לעמבערגער יודישע ראטמענער, נישט ארויסגעלאזט צו דער בעפעלקע-רונג קיין שום ווענדונג וועגען בעהערשען די בע-אונרוהיגענדע געשעהענישען. אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט נאך אנגעוויזען אויף דעם פאקט וואס פראפ. נאדאלסקי, וועלכער איז א נאהנטער

דענטען-כוליגאנעס. דער דאזיגער פאקט האט ארויס-גערופען א שטארקע אויפרעגונג ביי דער יודישער בעפעלקערונג.

די ידיעה וועגען פונאנדערלאזען די אקא-דעמישע קארפאראציעס בעשטעטיגט זיך. עס זאל שוין זיין צוגעגרייט א געהעריגע פעראָרדנונג. עס איז בלויז נאך נישט בעשטימט, צי מען זאל די קארפאראציעס פונאנדערלאזען שוין אדער ערשט בעת די זומער-פעריען.

אין לעמבערג שמועסט מען, אז אין די נאהנסטע טעג זאל די צענטראלע מאכט ארויסגע-בען א פעראָרדנונג וועגען איבערטראגען אויף אנדערע פאסטענס א רייהע פאליציי-בעאמטע, וואס האבען נישט ווי געהעריג ערפילט זייערע פליכ-טען בעת די לעצטע געשעהענישען, גלייכצייטיג זאלען ווערען צוגעצויגען צו פעראנטווארטליכקייט די 12 פאליציאנטען, וואס זענען געשטאנען אויף דער וואך ביי דער גימנאזיע אויף זיגמונטאווסקא און דורכגעלאזט די כוליגאנעס צום בנין פון גימ-נאזיום.

דאס געריכט האט היינט בעטראכט די ווענ-דונגען פון פערשידענע סטודענטען גרופען וועגען בעפרייען די ארעסטירטע סטודענטען. נאך א לענגערען וכוח האט דאס געריכט בעשלאסען אפ-צוווארפען די אלע פארשלאגען און די ארעסטיר-טע ווייטער פערהאלטען אין ארעסט.

מין. סקלאדקאווסקי געקומען אויף אנ-אעראפלאן קיין לעמבערג

ארום 1 א זייגער ביי טאג האט זיך פער-שפרייט א סענסאציאנעלע ידיעה, אז קיין לעמבערג איז אויף אנ'אעראפלאן אנגעקומען דער אינערן מיניסטער סקלאדקאווסקי. די ידיעה האט זיך א-רויסגעוויזען פאר ריכטיג און ארום 2 א זייגער איז אין דער וואיעוואודזטווע פארגעקומען א זיצונג, אין וועלכער ס'האט זיך בעטייליגט דער אינערן-מיניסטער, דער וואיעוואדע, דער סטאראסטע קאפ. קלאץ, פארשטעהער פון דער זיכערהייטס-מאכט, די רעקטארען פון אלע העכערע לעהר-אנשטאלטען, די פראקורארען און ריכטער.

נאכדעם ווי סטאראסטע קלאץ האט אפגע-געבען א בעריכט וועגען די געשעהענישען און וועגען דער סיטואציע, וואס הערשט איצט אין שטאט, האט דער אינערן-מיניסטער ערקלערט בפרט די רעקטארען, אז די רעגירונג וועט זיך נישט דערשרעקען פאר'ן אנהויב פון ... און וועט דערשטיקן אין אנהויב אלע פרובען צו שטערען די עפענטליכע רוה:

נאכדעם איז פארגעקומען א פערטרויליכע קאנפערענץ ביים לייטער פון דער זיכערהייטס-אפטיילונג ביי דער וואיעוואודזטווע ה' ראגאווסקי. אין דער קאנפערענץ האט אויך אנטיילגענומען דער סטאראסטע קלאץ. דער מיניסטער האט זיי געגעבען אינסטרוקציעס אויפ'ן פאל ווען די עקס-צעסען זאלען זיך איבער'חזר'ן און איז ארום 4 א זייגער ארויסגעפלויגען צוריק קיין ווארשא.

נייע דעמאנסטראציעס

די ענדעקישע סטודענטען האבען דערווייל ארגאניזירט א דעמאנסטראציע אין וועלכער ס'הא-בען זיך בעטייליגט ביז 2 טויזענט מאן און זיך געלאזט צו דער וואיעוואודזטווע, ארומגערינגעלט די געביידע און אויסגעוועהלט א דעלעגאציע. אזוי ווי די קאנפערענץ איז שוין געווען פערענ-דיגט און דער אינערן-מיניסטער האט שוין פער-לאזט דעם בנין האט די דעלעגאציע אויפגענומען דער פערטרעטער פון לייטער פונ'ם זיכערהייטס-אמט אין דער וואיעוואודזטווע — ה' רייס, וועל-כער האט זיי ערקלערט, אז דער מיניסטער איז שוין אפגעפאהרען קיין ווארשא.

בעת דער מאניפעסטאציע האט מען אויף די גאסען נישט געזעהען קיין איין יוד, אלע יודישע געוועלבער זענען געווען פערהאקט.

ארום האלב 6 אין אווענט האט זיך אנגע-הויבען א רעליגיעזע פראצעסיע פאר'ן קאשציאל פון די יעזואיטען. אין דער פראצעסיע האבען אנטיילגענומען א המון פון סטודענטען ביז 3000 מאן. בראש פון דער פראצעסיע זענען געגאנגען סטודענטינס.

נאך דער פראצעסיע האט זיך דער המון צוטיילט אויף 2 חלקים: איין טייל איז אוועק אין דער ריכטונג פונ'ם מזרח-יאריד, אויפ'ן וועג הא-בען זיי געמאכט אויסרופען געגען דער רעגירונג אויפ'ן דאמבראווסקי-פלאץ זענען עטליכע סטודענטען בעפאלען א פאליציאנט און איהם צושלאגען ביז בלוט ס'איז ארויסגערופען געווארען פוס- און רייטער-פאליציי וועלכע האט זיך געלאזט פונאנדערטרייבען די דעמאנסטראנטען. די סטודענטען האבען בעווארפען די פאליציי מיט שטיינער. ס'איז געקומען צו א שטארקען צוזאמענשטויס בעת וועלכען ביי דער ארומיגער בעפעלקערונג איז ענטשטאנען א געוואלדיגע מהומה.

צוזאמענשטויס מיט דער פאליציי

בעת'ן צוזאמענשטויס זענען זעהר פיל פער-וואונדעט געווארען. צווישען די פערוואונדעטע זענען פארהאן 7 פאליציאנטען און עטליכע און

צוואנציג ציוויל פערזאן. די צאהל פערוואונדעטע איז אייגענטליך פיל גרעסער, ווייל פיל פון די פערוואונדעטע זענען אנגעקומען צו פריוואטער הילף, כדי אויסצומיידען רעגיסטרירט צו ווערען.

די פערוואונדעטע האט ערטיילט הילף די פאגאטאוויע און האט זיי שפעטער אפגעפיהרט אהיים. 20 פערזאן זענען ארעסטירט געווארען מ'האט ביי די דעמאנסטראנטען אפגענומען פיל טראנספארענטען מיט אנטי רעגירונגס אויפשריפ-טען. צווישען די פערוואונדעטע געפינט זיך אויך דער פאליציי-קאמיסאר שיטלאווסקי.

אין דערזעלבער צייט איז אויך פארגעקומען א דעמאנסטראציע פון דער צווייטער טייל סטודענ-טען אויף פלאץ מאריאוויצקי און אקאדעמיצקי. דער המון האט געמאכט אויסגעשרייען געגען סטא-ראסטא קלאץ און אין אייניגע ערטער זענען

אויסגעשלאגען געווארען די שויב-פענסטער

ווען ס'איז אנגעקומען פאליציי האבען די קארפא-ראנטען געשיקט א דעלעגאציע צום קאמיסאר קא-ראקעוויטש און איהם ערקלערט, אז אויב ער וועט אויסציהען די פאליציי פון פלאץ-מאריאוויצקי, וועט זיך די דעמאנסטראציע אויפלעזען.

ווען די פאליציי איז צוריקגעצויגען געווארען, האבען זיך אויפ'ן סטאראסטע א שיט געטון שטיי-נער, און ס'האבען זיך ווידער דערהערט אויסגע-שרייען געגען סטאראסטע.

די פאליציי איז צוריקגעקומען און ס'האט זיך אנגעהויבען א קאמף. די סטודענטען האבען געשטעלט א ווידערשטאנד. 5 פאליציאנטען און העכער 10 קארפאראנטען זענען פערוואונדעט געווארען. אויך דא זענען ארעסטירט געווארען איבער 10 פערזאן.

דער בריף פון עפיסקאפאט

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דא-נערשטאג ביי טאג דער קאטוילישער עפיסקאפאט צוגעשיקט דעם לעמבערגער וואיעוואדע א בריף אין צוזאמענהאנג מיט'ן קאמוניקאט, וואס איז געווען פערעפענטליכט אין די צייטונגען וועגען בעזוך פון די לעמבערגער רבנים ביים בישאף ליסאווסקי.

אין בריף ווערט געזאגט:

„זעהר געעהרטער ה' וואיעוואדע. היינט האט זיך בעוויזען אין די צייטונגען א קאמוניקאט פון דער סטאראסטווע, אין וועלכען עס ווערט

(שלוס זעה 3-טע זייט)

פארק העלענאוו

היינט, זונטאָג, ד. 9 יוני ד. י.
2 אזייגער נאכמ. ווערט פארקומען לטובת

„לינת החולים"

א גרויסע גארטען = פערוויילונג

מיט א גראנדיעזען פראָגראם:

צווישען אנדערע:
טו"ט = שפרונג פון א טורם איבער'ן פייער אין וואסער אריין

— ווי אויך —
לופט = איבונגען איבער'ן וואסער
אויסגעפיהרט פון פאָרל מאלארטשיק.

צווישען אנדערע:
פאנטאווע לאטעריע
מיט זעהר פיל ווערטפולע געווינ ען, ווי: סחורות אויף אנציגער און קאָסטיומען, פערפום - באָמבאָניערקעס א. אַ. וו.
יעדעס קינד בעקומט בחנם מתנה ביים אריינגאנג

2 ארקעסטערס 2 ∴ פייערווערק ∴ קאנפעטי

איינגאנג פאר דערוואקסענע 1.50 זל., פאר קינדער און שילער 50 גר.

בעמערקונג: פאלס פון אומגינסטיגען וועטער, קומט די פערוויילונג פאר זונטאָג, דעם 23-טען יוני ד. י.

פארק העלענאוו

אַ האַרציגען מזל=טוב שיקען מיר אונזער ליבע שוועסטער
גאָסיא און שוואָגער סעם לאורענץ
צו דער חתונה פון זייער ליבע טאָכטער רויזע מיט ה' מ. האפמאן, וועלכע קומט פאָר דעם 9. יוני אין ניו-יאָרק.
זאָלען זיי פיל נחת דערלעבען ביי זיי!
ברודער בצלאל פישער און פאָמיליע, שוועסטערן גיטעל און רחל לאה און די קינדער, הערש בער און קינדער.
לאָדז, דעם 8 יוני 1929. 7834

האנטווערקער-פעראיין

9 אגראדאווא 9

אין צוזאמענהאנג מיט דער אקציע פון אונזער צענטראל-פעראיין פאָדערן מיר אויף אַלע מיטגלידער=האַנטווערקער, וועלכע בעשעפטיגען 1 אַרבייטער, אדער כאלופניקעס, וועלכע בעשעפטיגען ביז 5 אַרבייטער און האָבען בעקומען אומזאָק-שטייער פאַר'ן יאָהר 1928 — גלייך צו קימען אין פעראיין.

האנטווערקער=פעראייז, אגראדאווע 9.

אכטונג, פריזיער = מייסטער!

היינט, 5 נאכמיטאג א העכסט וויכטיגע פערזאַמלונג.
קיינער טאָר נישט פעהלען. די פאַך=קאמיסיע.

„לינת הצדק", צעגעלניאנא 53

אכטונג, מיטגלידער!

היינט, זונטאג, דעם 9 יוני ד. י., פינקטליך 4 אַ זייגער נאָכמ. קומט פאָר אין ענגלישען זאל (אַלעע 1-טער מאַי 2) די יעהרליכע

גענעראַל=פערזאַמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג: 1) ערעפנונג, 2) וואַהלען פון אַ פּאָרזיצענ-דען, 3 בעריכט, 4) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג, קאַנדידאַטען און רעוו.-קאָמיסיע, 5) פרייע פאָרשלאָגען.

בעמערקונג: ביי אַ נישט-גענוגענדער צאָהל מיטגלידער קומט די פערזאַמלונג פאָר צום 2-טען טערמין 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג ביי יעדע צאָהל אַנוועזענדע. גלייכצייטיג ווערען די מיטגלידער געבעטען צו רעגולירען דעם בייטראַג, אום נישט צו פערלירען זייער וואַהל-רעכט.

די פערוואַלטונג.

Dr. A. MAZUR

ספעציאַל-ארצט פאַר אויערן, נאָז און האַלז-קראַנקהייט ווי אויך שטים און שפראַך-פעהלער

ווסכאדניא 65, טעל. 01-66

(איינגאַנג אויך דורך פיעטריקאווער 46).

קאליגראַף
ל. בערמאַן
(דער יונגער) וואוינט אויף
זאַוואדזקא 1,19-טע שטאָק, און לערנט אויך שעהן און שנעל שרייבען.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 57 יאָהר מיין הייסגעליבטע פרוי, אונזער אונפערגעסליכע מוטער, גרויסמוטער, שוויגערמוטער, טאַנטע און שוועגערין

נ"ע לאה אשת ר' הענעך נ"י זארזשעווסקא

(געבוירען קאפלעוויטש)

די לויה קומט פאָר היי נט, זונטאָג, דעם 9. יוני, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער הויז, פולנאַצנאַ 14. וועגען וואָס עס טיילען מיט די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

דער יוד. שעכטער-הורטאוניקעס פעראיין, פאדזשעצנא 10 בעט אַלע מיטגלידער צו קומען אָפגעבען דעם לעצטען כבוד דער פערשטאָרבענער פרוי

נ. ע. לאה זארזשעווסקא

די פרוי פון אונזער ג' מיטגליד ר' הענעך זארזשעווסקי נ"י
די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 9-טען יוני 1929, 1 אַ זייגער בייטאָג פון טרויער-הויז, פולנאָצנאַ 14.

די פערוואלטונג.

ציוניסט. ארגאניזאציע אין לאדז | קינאָ=טעאַטער „ספלענדיד" נארוטא-וויטשא 20

מאנטאג, דעם 10. יוני, פינקטליך 8.30 אָווענד, ווערט איינגעאָרדענט אין קינאָ-טעאַטער „ספלענדיד"

א פייערליכע אקאדעמיע

מיט דער בעטייליגונג פון

פראָפ. ז. בראדעצקי,

מיטגליד פון דער ציונ. עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן און

קורט בלומענפעלד,

פרעזידענט פון דער ציוניסט. פעראייניגונג אין דייטשלאַנד, וויצע-פאָרזיצער פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט,

וועלכע וועלען אַרויסטרעטען מיט רעדעס אויף ד. ט.:

„דער 16-טער ציוניסטישער קאנגרעס און די יודישע אַגענץ".

בילעטען שוין צו בעקומען אין ציוניס ביורא (צעגעלנ. 4) און אין געשעפט „מ.ח.גורין" (נאַוואָמ. 15)

ס'ווערט געזוכט
מעדליך
צום נייהען טריקאָ-וועש ווי אויך מעדליך וועש-נייטאָרינס אויך ווערט געזוכט אַ מעדעל רענדער צו אַרבייטען ביי
דיאַמענטשטיין
נאַוואָמיעסקא 7

Buchbinder-Lehrling

kann sich in der Buchbinderei melden
Zielona 27

בעקאַנטמאַכונג
כ'נעם אן — צו פליסירן
אין אַלע פאַסאָנען אין מאָדעלען, זאָווי וואַרשאָ. ווער און פראַנצויזישע. אויך קרויזען צו שערצען. פינקטליכע אויספיהרונג. צוגענגליכע פרייזען און די גינסטיגסטע בעדינגונ-גען. ד. בערגער
24 ווסכאָדניאַ 24.

א קוואליפיצירטער
ארבייטער
צו אַנ'איינגאָרדערדיגע
טאשען=טיכעד = מאשין
ווי אויך מעדלעך
צו זוימען ווערען זאָפאָרט געזוכט ביי „פענימאַ"
פיעטריקויער 116

א געהילפס=
קעלנער
וואָס איז אַביסעל בעקאַנט אין פאַך ווערט זאָפאָרט געזוכט אין דער מלע-טשאַרניאַ פאָלודניאָוואַ 8

ZAGINIONY został weksel na sumę zł. 245.90 wyst. M. Frydman, Stary Rynek 4, na zlecenie Z. Kirsztajn. pł. 31/XI 1929 r. Weksel zostaje unieważniony. Zwrócić takowy do Z. Kirsztajna, Łódź, Kościelna 4, fabr. pudełek.

לעכער
מאשינאַריש
ווערן אנגענומען צו ביליגע פרייזן
נארדמאַן ציגעלן. 29

אכטונג! — אכטונג!

ערשטקלאסיגעס קאפע=הויז

א. נ.: „אטלאנטיק"

פיעטריקאָווער 48, טעל. 11=62

ווערט געעפענט דינסטאג, דעם 11=טען יוני 4 אַ זייגער נאכמיטאג
גוטע בעהאַנדלונג :—: פינקטליכע בעדינונג

לייטונג: פ. נייפעלד

Dr. med.
S. Heinrich
ספעציאַליסט פאַר
קינדער= און אינערליכע קראַנקהייטען
עמפפאַנגט אין זשאַכאָוויץ
ווילאַ סאָקאָלאָווסקי ביי דער באַהן-סטאַציע

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראַצאָוניע פון זעטטליכע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, ווי: ווקלאַדקעס אויף פלאַטפוסען, קינסט-ליכע פיס, גאָרסעטען א. ז. וו. עמפפאַנגט פון 5—7 אָוו
צוריקגעקעהרט.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראַנקהייטען. ספעציעל פאַר לונגען-און האַרץ-קראַנקהייטען, באַשטראַהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
B. Robinzon

אינערליכע און קינדער=קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31=86
עהמט אָן פון 8—$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$ נאָכמ.

כעמיש-באַקטעריאַלאָגיש
לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַז
פעטריקאָווער 37, 2. שט. פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכען א. אַ. וו.
אורין-אַנאַליז - 4 זל.

Z intencji zaręczyn córki szefa naszego
p. **Idy Peterzylówny**
z p. **Joskiem Gingoldem**
życzy wiele szczęścia i różowej przyszłości
Personel firmy
A. Peterzyle. 7828

פאָלקס=אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסט. אָרגאַנ.
היינט, זונטאג, ד. 9. יוני, 8.30 אָווענד
אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (צעגעלניאַנאַ 4)

פארלעזונג

אויף ד.ט.: „ענטאַרטונג און ווידערגעבורט"
(גלות און ארץ-ישראל)
פרעלעגענט: ד"ר י. ד. קאַנטאָרשטשיק (בערלין). 7829
איינגאַנג פריי!

בעקאנטמאכונג.

צוליב דעם, וואָס דער פריזיער-אַרבייטער-פעראיין האָט געבראָכען דעם אָבמאַך מיט מיר און נישט בעצאָהלט דעם פערפליכטעטען בעטראַג פון 125 זל. לויט'ן טערמין, דעריבער ווערט דער אָבמאַך אַנולירט און במילא ווערט אויך דער אַרטעל אויפגעלעזט מיט'ן היינטיגען טאָג אָן. מיט אכטונג
7841 פריזיער-אינהאַבער
מ. לובאכינסקי, ווסכאָדניאַ 70
לאָדז, דעם 9. יוני 1929.

Dr. B. KNICHOWIECKI
POWRÓCIŁ
i ordynuje w chorobach dzieci od $3\frac{1}{2}$—5 ppł.
Sienkiewicza 61, I piętro fr. tel. 10-20

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 97-9

ספעציאַל-ארצט פאַר אינערע קראַנקהייטען
נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און 4—7 נ.מ.
זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

אנטי-יודישע דעמאנסטראציעס אין לעמבערג און פויזען

(ענדע פון דער 1. זייט)

איבערגעבען דער אינהאלט פון ענטפער, וואס איז געגעבען געווארן צו רבנים דורך דעם בישאף ליסאווסקי.

מיר דריקען אויס אונזער בעדויערן, וואס די שטאטישע סטאראסטווע האט נישט געפונען פאר נויטיג, אין אזא וויכטיגער פראגע זיך צו ווענדען מיט אנ'אנפראגע צום בישאף פאר'ן פערעפענטליכען דעם קאמוניקאט.

כדי צו בעזייטיגען יעדע ספקות וועגען דער שטעלונג פון די פוילישע בישאפען אין דעם דאזיגען אויסערגעוועהנליך וועהטאגליכען געשעהניש, וואס איז געווארן פעסטגעשטעלט אהן שום ספק דורך די ארגאנען פון דער עפענטליכער זיכערקייט, ערקלערען מיר, אז מיר זעהען איינציג אין דעם פאראורטיילען דעם ערשטען צופאל אין פוילען פון שטערען און בעליידיגען א פראצעסיע פון אונזער רעליגיע. מיר דריקען אויס אונזער איבערצייגונג, אז ווען די שולדיגע וואלטען באלד אויפ'ן ארט געווארען צוגעצויגען צו א שטרענגער פעראנטווארטליכקייט, וואלטען געווארען אויסגעמיטען די אזוי בעדויערנסווערטע געשעהענישען און עס וואלט געגעבען געווארען א סאטיספאקציע פאר די בעליידיגטע רעליגיעזע געפיהלען".

צום סוף ווערט נאך אנגעוויזען, אז דער דאזיגער בריף ווערט איבערגעגעבען אין דער עפענטליכקייט.

אונטערן בריף זענען אונטערגעשריבען ארכיבישאף טווארדאווסקי, ארכיבישאף טעאדאראוויטש און ארכיבישאף ליסאווסקי.

דעם דאזיגען בריף האבען די בישאפען איבערגעשיקט אין אלע פוילישע רעדאקציעס. דער אנטיסעמיטישער „לוואווסקי קוריער פאראנני" האט גלייך ארויסגעלאזט אנ'עקסטרא אויסגאבע מיט'ן אינהאלט פון דעם בריף און דערביי צוגעגעבען העצערישע פירושים.

רעוויזיע אין „קוריער פאראנני"

אין צוזאמענהאנג מיט די ארויסטרעטונגען פון די סטודענטען וואס הערען נישט אויף, זענען אין די וואוינונגען פון די פיהרענדע ענדעקעס וועלכע גרופירען זיך ארום דעם יודען-פרעסערישען „קוריער פאראנני" געמאכט געווארען רעוויזיעס. מ'האט ביי זיי געפונען פיל קאמפראמיטירענדען מאטעריאל, וואס בעשטעטיגט, אז די עקסצעסען זענען ארגאניזירט געווארען אלס אנ'אנטי-רעגירונגס ארויסטריט. דריי מיטארבייטער זענען ארעסטירט געווארען.

קאמוניקאט פון אינערן-מיניסטעריום

וארשא, 8 (טעלעפאניש) נאכדעם ווי דער אינערן-מיניסטער איז צוריקגעקומען קיין ווארשא איז פארגעקומען אנ'עקסטרא-זיצונג פון מיניסטארען-ראט.

דאס אינערן-מיניסטעריום האט דאן פערעפענטליכט א קאמוניקאט אין וועלכען ס'ווערט געזאגט:

נעכטען איז דער אינערן-מיניסטער סקלאדקאווסקי ארויסגעפלויגען אויף אנ'אעראפלאן קיין לעמבערג כדי אויפ'ן ארט פעסטשטעלען וואס ס'איז דארט פארגעקומען. דער מיניסטער האט פעסטגעשטעלט, אז ס'זענען אויסגעהערט געווארען 42 עדות, וועלכע האבען אנטייל גענומען אדער אבסערווירט די פראצעסיע דעם 2 יוני.

אינ'ם רעזולטאט פון די אויספארשונגען וועלכע ס'האט אדורכגעפיהרט די אדמיניסטראטיווע מאכט און דער שול-קוראטאר בעקומט זיך דער איינדרוק, אז וועגען א בעוואוסטזיניגען ווילען פון א וועלכען ס'איז פראוואצירען די רעליגיעזע פייערונגען מצד די יודישע שילערינס קען קיין שום רייד נישט זיין. דער מיניסטער האט קאנסטאטירט אז דאס רעגירען אויפ'ן פערהאלטען זיך פון די שילערינס איז געקומען ערשט אויפ'ן צווייטען טאג אין אווענד: א בעדייטענדע גרופע סטודענטען איז זיך צוזאמענגעקומען און נאך איידער די פאליציי האט בעוויזען צו אינטערווענירען האט זי זיך אריינגעריסען אין רעדאקציע-לאקאל פון „כווילא", דעמאלירט די איינארדנונג, אנמאכענדיג בעדייטענדע שאדענס:

ווען דער המון פון די סטודענטען איז פונאנדערגעטריבען געווארען, האט זיך א גרעסערע גרופע געלאזט אין דער ריכטונג פון די גאסען לעגיאנען-און קאפערניק. דארט זענען זיי פערהאלטען און פונאנדערגעטריבען געווארען. אנדערע גרופען פון סטודענטען האבען זיך געלאזט אין דער ריכטונג פון דער זיגמונטאווסקא, וואו זיי האבען זיך פראוויגט און זיך אריינגעריסען אין דער געביידע פון יודישען גימנאזיום, וואו זיי האבען חרוב געמאכט די אינערליכע איינארדנונג. א פאליציי-אפטיילונג האט פונאנדערגעטריבען די פערזאמעלטע אויף דער גאס אקאדעמישע-יוגענט און ארעסטירט אין דער געביידע ארום 27 פערזאן אונטער דער בעשולדיגונג פון עפענטליכען גוואלט.

עטליכע מינוט שפעטער האט נאך א גרופע סטודענטען דעמאלירט דאס יודישע אקאדעמישע הויז אויף שוו. טערעזי.

אין דער דרוקעריי פון „כווילא" זענען פערניכטעט געווארען 2 ליגאטיפען און די איינארדנונג פון דער רעדאקציע און דרוקעריי, אין יודישען גימנאזיום אויף זיגמונטאווסקי איז חרוב געמאכט די ביבליאטעק, די פארטרעטען און ס'זענען פערניכטעט געווארען די שול-מכשירים. אין אקאדעמישען הויז איז פערניכטעט געווארען די אינערליכע איינארדנונג. די דאזיגע געשעהענישען האבען געצוואונגען די אדמיניסטראטיווע מאכט פארצונעמען א רייה ארעסטען. די ארעסטירטע סטודענטען זענען איבערגעוויזען געווארען דער געריכטס מאכט, וועלכע האט 4 פערזאן בעפרייט און האט פערהאלטען 28 פערזאן, וועלכע ווערען בעשולדיגט לויט'ן ארט. 83 און 85 פון שטראף-קאדעקס. דער ה' מיניסטער האט פעראָרדענט אויפ'ן ארט אויף אנ'ענערגישסטען אופן, אז צו קיין ווייטערע עקסצעסען זאל נישט צוגעלאזט ווערען און, אז אלע אינערליכע פרובען זאלען צוליב די אינטערעסען פון עפענטליכער זיכערקייט דערשטיקט ווערען מיט דער גאנצער ריקזיכטסלאזיגקייט גלייך ביים אנהייב.

נעכטען האט מען ווידער געשלאגען יודען אין לעמבערג

לעמבערג, 8 (טעלעפאניש) דער שטרייק פון די סטודענטען דויערט היינט שבת ווייטער. די סטודענטען לאזען קיינעם נישט אריין אין אוניווערזיטעט. די יודען לעבען אין גרויס שרעק.

היינט זענען אויף קאפערניקא א. אנד. גאסען פערבייגייהענדע יודען בעפאלען געווארען. מ'האט זיי געשלאגען מכת-רצח.

ווי ס'שטעלט זיך ארויס איז די צאהל פערוואונדעטע נעכטען (פרייטאג) א סך גרעסער ווי מ'האט זיי פריהער אנגעגעבען. צווישען די פערוואונדעטע זענען דא אויך פיל פרויען, ווייל די כוליגאנישע סטודענטען האבען בעת דער דעמאנסטראציע אין די ערשטע רייהען געלאזט געהען די פרויען.

בעת דער פאניק איז איבערגעפאהרען געווארען א 3-יעהריג יודיש יונגעלע.

היינט האט דער וואיעוואדע בעזוכט דעם אוניווערזיטעט, כדי צו זעהען וואס דארט קומט פאר.

אקציע פון די ווארשאווער סטודענטען

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די רעקטארען פון די ווארשאווער הויכשולען האבען ארויסגעגעבען א בשותפות'דיגען אויפרוף צו דער אקאדעמישער יוגענד אויפצוהערען זי צו רוה.

נעכטען האט דער רעגירונגס-קאמיסאריאט פעראָרדענט צו קאנפיסקירען דעם אויפרוף פון אקאדעמישען הויפט-קאמיטעט.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די ענדעקישע סטודענטען האבען נאך נעכטען גערופען אויף היינט מיטאג-צייט א מיטינג אויפ'ן אוניווערזיטעטס-הויף. דער רעקטאר האט אבער פאר'ן טויער פון אוניווערזיטעט ארויסגעהאנגען א מעלדונג, אז דער מיטינג איז נישט ערלויבט. נישט קוקענדיג דערויף האבען זיך אויפ'ן הויף פערזאמעלט אנ'ערך 1000 סטודענטען, וועלכע האבען בעשלאסען דעם מיטינג אפצוהאלטען, צוערשט איז די דעלעגאציע אוועק צום ביסקופ שלאנאווסקי, דאן האבען צו די פערזאמעלטע גערעדט 2 ענדעקישע סטודענטען און ס'זענען אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציעס:

פארערען די דימיסיע פון מיניסטער סקלאדקאווסקי, לעמבערגער וואיעוואדע גאלוכאווסקי און לעמבערגער סטאראסטא קלאץ, בעשטראפען די יודישע שילער און שילערינס וואס האבען געלעסטערט די פראצעסיע, בעפרייען די ארעסטירטע ענדעקישע סטודענטען, איינפיהרען „נומערוס-קלאוזוס" אויף יודישע סטודענטען, פערשטארקען די באיקאט בעוועגונג נעגען יודען.

אין דער רעזאלוציע ווערט אויך געזאגט, אז איצט איז נישט קיין פאסיגע צייט אויף צו מאכען דעמאנסטראציעס. די פערזאמעלטע זענען זיך רוהיג פונאנדערגעגאנגען. צווישען די פערזאמעלטע האט מען פערטיילט אנ'אויפרוף מיט דער איבערשריפט: „ושיראווסקא האלאטא". ארום דער אוניווערזיטעטס-געביידע איז געווען פיל פאליציי, כדי נישט צו דערלאזען צו קיין ארויסטרעטונגען.

היינט, זונטאג, וועלען די פאליציי-פאטרולען נאך פערשטארקט ווערען, ווייל מ'ריכט זיך אויף נייע דעמאנסטראציעס מצד דער ענדעקישער אקאדעמישער יוגענד.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער אינערן-מיניסטער טיילט מיט, אז אלע ידיעות וועגען דעם, אז ער האט אין לעמבערג נישט געוואלט אויפנעהמען קיין דעלעגאציע פון די ביסקופען, איז נישט אמת.

א נייע מעשה...

ווארשא, 8. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער גלח ניעמירא האט צוגעשיקט א בריף צו דער יודישער קהלה אין ווארשא, אז זי זאל ווירקען, אז בעת די גאטעסדינסט אין דער קירך אויף נאוואליפקע גאס זאלען זיך נישט שפילען אויפ'ן גאס קיין יודישע קינדער, אנדערש קען ער נישט פעראנטווארטליך זיין פאר די עווענטועלע פאלגען.

קראקא, 8. (טעלעפאניש) נעכטען איז פארגעקומען א מיטינג פון די ענדעקישע סטודענטען וועגען די לעמבערגער געשעהענישען.

דער מיטינג האט בעשלאסען זיך צו סאלידאריזירען מיט דער אקציע פון די ענדעקישע סטודענטען אין לעמבערג.

אנטי-יודישע דעמאנסטראציעס אין פויזען

פויזען, 8. (טעלעפאניש) אין צוזאמענהאנג מיט די געשעהענישען אין לעמבערג האבען די ענדעקישע סטודענטען אין פויזען נעכטען אפגעהאלטען א גרויסען מיטינג, ס'זענען געהאלטען געווארען אנטיסעמיטישע רעדעס און דאן האט זיך פארמירט א דעמאנסטראציע, וועלכע איז געגאנגען דורך די גאסען קראמארסקא און מאשטאלארסקא, די דעמאנסטראנטען האבען אויסגעהאקט די שויבען אין די יודישע געשעפטען און אין „באר אנגעלסקי", די בעאונרוהיגטע יודישע בעפעלקערונג האט טעלעפאניש אינטערווענירט ביים רעפ. פארבשטיין אין ווארשא.

ווארשא, 8. (טעלעפאניש) בעקומענדיג די ידיעה וועגען די אנטי-יודישע דעמאנסטראציעס אין פויזען, האט רעפ. פארבשטיין אינטערווענירט ביים אינערן-מיניסטער, דער מיניסטער האט צוגעזאגט נישט צוצולאזען צו קיין אנטי-יודישע ארויסטרעטונגען.

בלוטיגע שלאכט אין וויען

וויען, 8. (טעלעגראפיש דורך יט"א) היינט איז ד אנגעקומען צו ערנסטע ארויסטרעטונגען פון אנטיסעמיטישע סטודענטען נעגען יודען, 15 יודישע סטודענטען זענען פערוואונדעט געווארען, צווישען ז ייפיל שווער פערוואונדעט.

אין דער אוניווערזיטעטס-געביידע האבען זיך צונויפגעזאמעלט 500 אנטיסעמיטישע סטודענטען פון דער הייטווער און אנגענומען אנגרייפענדע שטעלונג געגען די יודישע סטודענטען, וועלכע זענען געשלאגען געווארען מיט שטעקענס און גומענע קישקעס. די יודישע סטודענטען זענען בעשטאנען פון 60 מאן, וועלכע האבען געשטעלט א העלדישען ווידערשטאנד, די פאליציי איז געווען האלב-פאסיוו, די יודישע פערוואונדעטע סטודענטען זענען אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

שארפע דיסקוסיע אין מאדריד

וועגען בעריכט מכח דער מינדערהייטס-פראגע

מאדריד, 8. (ספ. טעל.) די פרייטאגדיגע געהיימע זיצונג פון פעלקער-ליגע-קאמיטעט פאר מינדערהייטס-פראגען האט געהאט א זעהר לעבהאפטען פערלויף. דער קאנאדישער דעלעגאט דאנדוראנד און דער פינלענדישער פראקאפ האבען פארגעלעגט אפצולעגען די גאנצע פראגע ביז דער סעפטעמבער-סעסיע.

דער דייטשער דעלעגאט שובערט האט ערקלערט, אז דער בעריכט פון דער לאנדאנער „3 קאמיסיע" איז נישט מעגליך אנצונעהמען. ער האט פארגעלעגט צו שאפען א קאמיסיע, וועלכע זאל אויספארשען דאס גאנצע מינדערהייטס-פראבלעם.

אין דער דיסקוסיע האבען אויך דאנדוראנד און פראקאפ אויסגעדריקט זייער אינצופרידענהייט מיט דעם לאנדאנער בעריכט. צום סוף איז בעשלאסען געווארען צו נעהמען דעם בעריכט אלס יסוד פון דער דיסקוסיע. דאס הייסט נאך נישט אז דער בעריכט איז אנגענומען געווארען.

מאדריד, 8 (אטע) אויף דער היינטיגער געהיימער זיצונג פון מינדערהייטס קאמיטעט פון ראט פון דער פעלקער ליגע איז אנגענומען געווארען דער בעריכט פון „קאמיטעט פון 3" פאר די ענינים פון די נאציאנאלע מינדערהייטען, די גאנצע דייטשע מינדערהייטס אקציע איז אזוי ארום פולשטענדיג דורכגעפאלען.

די נייע ענגלישע רעגירונג

האט שוין איבערגענומען די ארבייט

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.) היינט איז פערעפענטליכט געווארען די ליסטע פון נייעם קאבינעט: מאקדאנאלד—פרעמיער; סנאודען—פינאנצען; הענדערסאן — אויסערן-מיניסטער; סידנעי וועב—קאלאניעס; פארמואר—פרעזידענט פון געהיים-ראט; קליינעס — אינערן-מיניסטער; טאם שאו—קריגס-מיניסטער; פרל. באנפילד—ארבייט; גראהאם—האנדעל; טועווליין—בילדונג.

לאנדאן, 8 (ספ.טעל.) דרייצעהן מיטגלידער פונ'ם נייעם קאבינעט האבען אנטייל גענומען אין דער פריהעריגער רעגירונג פון דער ארבייטער פארטיי. הענדערסאן איז געוועזן פריהער אינערן-מיניסטער. איינער פון די אנגעזעהענסטע מיטגלידער פון דער רעגירונג איז טאמאס (פריהער מיניסטער פון די קאלאניעס). ער דארף זיך פערנעהמען מיט די ענינים וועגען ארבייטסלאזיגקייט. דער פראיעקט צו שאפען א בעזונדער מיניסטעריום פאר ארבייטסלאזיגקייט-ענינים איז אפגעפאלן.

דאס ערשטע מאל אין דער געשיכטע פון ענגלאנד איז געווארען מיניסטער א פרוי פריילין מארגעריט באנפילד. זי איז א בעוואוסטע געזעלשאפטליכע טוערין אין דער געוועזענער רעגירונג פון מאקדאנאלדען איז זי געוועזן פארלאמענטאר-סעקרעטארקע פונ'ם ארבייטס-מיניסטער און נאכדעם האט זי אנטייל גענומען אין די ארבייטען פון דער פעלקער ליגע.

*

די סענסאציע פון טאג איז דער איבערגאנג צו די ליבעראלען פון איינעם פון די בעוואוסטסטע ענגלישע אדוואקאטען און אויך פון די בעוואוסטען ליבעראל דזשאוויט, וועלכער איז אין מאקדאנאלדס קאבינעט געווארען גענעראל פראקוראר.

—=:§:=—

יש"ר · 9 יוני 1929

„נייער פאלקסבלאט"

9 יוני 1929 · יש"ר

ענדליך נאך דעם שטורעם

אין לעמבערגער „מארגען" שרייבט שלום גאטליב:

ענדליך אראבגעריסען די מאסקע!

ענדליך האט מען זיך דערוואוסט וועגן וואס עס האנדעלט זיך דא:

— די יודען זענען נישט געוועזן דער הויפט-ציל פון די ענדעקיש-כוליגאנישע עקסצעסן, די יודען זענען בלויז געוועזן א מיטעל כדי אויסצודריקען א געוויסע כוונה.

און די כוונה?

דער קאמף געגען דער איצטיגער פוילישער רעגירונג אדער — בעסער געזאגט — געגען דער פוילישער מלוכה.

אויב מען מיינט ווידער נישט די יודען, טא צו וואס האט מען זיי געשלאגען?

דאס איז א אלטע פראגע, וואס מיר האבען שוין נישט איינמאל און נישט ביי איין געלעגענהייט געשטעלט אבער מיר מוזען זיך אליין געבען דעם תירוץ:

— מיר זענען דאך יודען!

ווי אזוי עס זאל נישט זיין, וואס מען זאל נישט מיינען — קודם וועט עס נישט שאדען, אויב מען וועט זיך אן יודען א ביסעל נוקם זיין!

ארויסגעקראכען איז די קאץ פון זאק מיט-וואך בשעת דער אנטי-יודישער קארפאראנטען דעמאנסטראציע.

אנטי-יודיש? — דאס איז נישט דאס אינטערעסאנטסטע, די דעמאנסטראציע איז געוועזן אנטי-מלוכה'ש.

וואלט אימיצער אנדערש געזאגט אויף אזא געמיינעם און נידערטרעכטיגען אופן צו בעליידיגען די אנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען פון דער מלוכה, דאן וואלט מען דאס פערשריען אלס „פעררעט", אויב די ענדעקעס טוען דאס, רופען זיי עס „פאטריאטיזם".

וועה אבער צו [...]ם „פאטריאטיזם" וועמענס אויסדרוק עס דארף זיין די מיטוואכ'דיגע כוליגאנען-דעמאנסטראציע.

דורך קאריקאטורען און באלוואנעס האט מען נעפרובט דיסקרעדיטירען אין דער עפענטליכקייט דאס אנזעהען פון די פערטרעטער פון דער מאכט, וועלכע איז דאך פעראנטווארטליך פאר דערהאלטען די ארדנונג דא אין דער „קרעסען-פעסטונג פון פוילישקייט", ווי די ענדעקעס זענען געוועהנט אזוי פאטעטיש צו בעצייכענען לעמבערג.

אויב עס האנדעלט זיך אבער וועגען דער-גרייכען דעם פארטיי-צוועק דאן פערגעסט מען אן אינטערעס פון דער מלוכה — זאל די מלוכה האבען שאדען, אבי פאר דער פארטיי צו שלאגען נייעם קאפיטאל.

* * *

די געשלאגענע ענדעציע זוכט מיט אלע מיטלען ארויסצושווימען אין דער עפענטליכקייט, זי האט אבער דערצו נויטיג א „פערדעל", כדי דערויף צו קאנען רייטען, ווייל סתם אנטיסעמיטיזם איז שוין איצט א שוואכער ארגומענט, כדי אויסצונעמען ביי די ברייטע מאסען.

די ענדעקעס האבען זיך אנגעכאפט דערפאר אין די בבא-מעשיות וואס זענען געוועזן פערשפרייט אין שטאט און האבען זיך מיט אמאל ארויסגעשטעלט אין דער עפענטליכקייט אלס די „איינציגע פערטיידיגער פון קאטאליציזם."

זיי האבען אבערגעמאכט א טעות.

דער שקר, וואס די ענדעקעס האבען אויפגעפוים, האט געהאט צו קורצע פיס און איז ענטגילטיג שוין געשטעמפעלט געווארען דורך דעם קאמוניקאט פון דער וואיעוואודזטווע וואו עס איז קלאהר ארויסגעזאגט געווארען, אז עס קאן נישט קיין רייד זיין, דאס די יודישע שול-קינדער זאלען געוועזן בעליידיגען די קריסטליכע פראצעסיע.

האט מען אוועקגענומען דעם פונדאמענט איז ממילא צוזאמענגעפאלען דער גאנצער בנין און די ענדעקעס האבען געמוזט ארויס מיט דער אפענער שולד, מיט זייערע דעמאנסטראציעס געגען דער רעגירונג און מיט די אנטי-מלוכה'שע רעזאלוציעס.

ל. מ.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נאכט אויך [...]
אין לעטשענזיע, גנאדישער 17 פון 9—11 פון 6—8

אנטיסעמיטישע עקסצעסן אין ווינער אוניווערסיטעט

ווין. (יט"א) אין ווינער אוניווערזיטעט איז ווידער געקומען צו אנטיסעמיטישע עקסצעסן מצד די נאציאנאל-סאציאליסטישע סטודענטן, וועלכע האבן געפרובט בעזייטיגן די יודישע סטודענטן פון אוניווערזיטעט, ווארפענדיג פערשידענע [...] פיינדליכע אויסרופן. די דאזיגע געשעהענישן שטעהן אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס די יודישע קארפאראציע האט פראטעסטירט אין רעקטאראט געגען דער בעליידיגונג און יודן-העצערישע פלאקאטן וואס זענען אויסגעהאנגען געווארן אין בנין פון אוניווערזיטעט דורך דעם נאציאנאל-סאציאליסטישן „קולטור-פעראיין". צוו. אנד. איז אויסגעהאנגען געווארן א טאבעל, וואס שטעלט פאר די נידעריגע ראסען, וואו נעבן א נעגער איז אויסגעמאלט אנ'אסטיודע. בעת די אנפאלן זענען 12 יודישע סטודענטן שטארק צושלאגן געווארן. די יודישע סטודענטן האבן געשטעלט די אנפאלער א שטארקן ווידערשטאנד. די הויכשול-מאכט האט לעגיטימירט די אנפאלער און פיהרט דורך אנ'אויספארשונג.

אין אזענד זענען די היטלער-לייט בעפאלן די יודישע קארפאראנטן אין די קאפע-הייזער, וואו זיי פערזאמלען זיך געוועהנליך, צו א שטארקן צוזאמענשטויס איז געקומען אין קאפע „יאזעפינום". דער סעניאר-קאנווענט פון די יודישע סטודענטן-פעראיינען האט איבערגעגעבן דעם רעקטאר פון אוניווערזיטעט א מעמאריאל וועגן די לעצטע געשעהענישן, פאדערנדיג צו בעשטראפן די נאציאנאל-סאציאליסטישע אנפאלער.

ארום ציוניסטישן אקציאנס-קאמיטעט

אבגעווארפענע רעזאלוציע פון די ראדיקאלע ציוניסטן— דעקלאראציע פון דעפ. יצחק גרינבוים

בערלין. (יט"א) בעת די בעראטונגען פון ציוניסטישן אקציאנס קאמיטעט האט די פראקציע פון די ראדיקאלע ציוניסטן אריינגעטראגן א פארשלאג דאס די קאנסטיטוציע פון דער „יודישער אגענץ" זאל ענטהאלטן אבעשטימונג, אז דער ציוניסטישער טייל ווי דער נישט-ציוניסטישער האבן דאס רעכט ארויסצוטרעטן פון דער „אגענץ" וועלכע ווערט דערמיט אויפגעלעזט.

צו דער פראגע פון דער שאפונג פון רעפרעזענטאנצן פון פערשידענע לענדער אין דער „אגענץ" האבן די ראדיקאלע ציוניסטן, פערופענדיג זיך אויף דעם בעשלוס פון 14-טען ציוניסטישן קאנגרעס, אריינגעטראגן א רעזאלוציע, דאס די וואהלען צו דער פערברייטערטער „יודישער אגענץ" מוזען דורכאויס דורכגעפיהרט ווערען אויף דעמאקראטישע יסודות. די עקזעקוטיווע טארף ארגענען וועגען דורכפיהרען דעם בעשלוס, ווייל עס ענטשטעהט די געפאהר, דאס די רעפרעזענטאנצן פון א רייהע לענדער וועלען בעשטימט ווערען אויף א נישט-דעמאקראטישן אופן און וועלען אזוי ארום נישט זיין בכוח צו פערטרעטען די יודישע געמיינשאפטן פון די לענדער. די דאזיגע פארשלאגן זענען נאך א לעבהאפטע דיסקוסיע אבגעווארפן געווארן.

עס זענען אויך אבגעווארפן געווארן די רעזאלוציעס וועגן דער זיכערונג פון פראוויזארישן כאראקטער פון דער פערברייטערטער „אגענץ", ווי אויך וועגן א גרעסערער קלארקייט אין די פינאנציעלע פערפליכטונגען פון נישט-ציוניסטישן צד א. אנד. נאכדעם ווי די אלע רעזאלוציעס זענען אבגעווארפן געווארן האט דעפ. יצחק גרינבוים אין נאמען פון דער ראדיקאל-ציוניסטישער פראקציע אבגעגעבן פאלגענדע ערקלערונג: אזוי ווי אלע אונזערע פארשלאגן און רעזאלוציעס, וואס האבן געשטרעבט צו זיכערען די וועזענטליכע נאציאנאלע און ציוניסטישע פאדערונגען אין קאנגרעס-בעשלוסען זענען אבגעווארפן געווארן, קאנסטאטירען מיר, דאס די בעפולמעכטיגונג פון דער עקזעקוטיווע צונויפצורופן דעם „קאנסול" פון דער „אגענץ" גלייך נאך דעם קאנגרעס בעדייט פארמעל א פערלעצונג פון די בעשלוסען פון די פריהערדיגע קאנגרעסן און א פאראויסבעשטימונג פון דער שטעלונג פון 16-טען ציוניסטישן קאנגרעס. דאס בעדראהט די עקזיסטענץ פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע און פון נאציאנאלן כאראקטער פון דער אויפבוי-ארבייט אין א. ארץ-ישראל.

צוליב די דאזיגע מאטיווען ערקלערט די ראדיקאלע פראקציע, דאס זי בעטראכט די אלע בעשלוסען פון א. ק., וואס זענען שייך דער פראגע כאלוגאי, די פראקציע וועט צוריקציהען אלע איהרע פערטרעטער פון די קאמיסיעס אין פערשידענע לענדער, וואס גרייטען זיך צו די וואהלען צו דער פערברייטערטער יודישער אגענץ און וועט אפעלירען צו דער ציוניסטישער עפענטליכקייט, דאס דער קומענדער ציוניסטישער קאנגרעס זאל געבן א גאראנטיע פאר דער אבהיטונג פון די פונדאמענטאלע ציוניסטישע פרינציפען".

10-יעהריגער-יוביליי פון דער אקאדעמיע

פאר דער וויסענשאפט פון יודענטום

בערלין. (יט"א) די טעג איז אין לא[...] שעב[...] הויז פארגעקומען די 10-טע יעהרליכע פערזאמלונג פון דער אקאדעמיע פאר דער וויסענשאפט פון יודענטום.

פראפ. דר. יוליוס גוטמאן האט אבגעגעבן א בעריכט פון פארשונגס-אינסטיטוט. מיט 10 יאהר צוריק האט דער גרינדער פון דער אקאדעמיע געשאפן דעם פארשונגס-אינסטיטוט, כדי צו פער[...] יונגערן די יודישע וויסענשאפט. דאמאלס זענען די טרעגער פון דער דאזיגער וויסענשאפט ג[...] אויסשליסליך ראבינער און לעהרער, איצט געמ[...] [...] ארום געלעהרטע פ[...] פערשידענע פאקולטעטן. די צאהל מיטארבייטער פון פארשונגס-אינסטיטוט האט מיט 10 יאהר צוריק בעטראפן 4 [...] איצט געשטיגן ביז 20. נישט קוקענדיג אויפ'ן מאנגעל פון אינטערשטיצונג מצד דער מלוכה פון וועלכע עס געניסן ענליכע וויסענשאפטליכע אינסטיטוציעס, האט זיך די אקאדעמיע ערווארבן [...] אלגעמיינע אנערקענונג אין די ברייטעסטע [...] דישן קרייזן. אין משך פון די לעצטע יאהרען זע[...] נען ערשינען א רייה ווערטפולע פובליקאציעס וואס האבן בערייכערט די פארשונגען אויף פערשידענע געביטען.

טעלעפאן-פערבינדונג סיריען— עבר-הירדן

ביירות. (יט"א) ווי עס טיילט מיט די צייטונג „אל אהראם", האט דער פראנצויזישער הויך-קאמיסאר אין סיריען געשלאסן אנ'אבמאך מיט דער רעגירונג פון עבר-הירדן וועגן איינריכטען א טעלעפאן-פערבינדונג צווישען אמאן און דעראא. כארבערייטונגען צו לעגען דעם טעלעפאן-קאבעל האבן זיך שוין אנגעהויבן.

יוביליי פון דער אנטווערפענער דיאמאנטען-בערזע

אנטווערפען. (יט"א) לכבוד דעם 25 יעהריגען יוביליי פון דער היגער דיאמאנטען-בערזע איז פארגעקומען א גרויסע פייערליכקייט בשעת וועלכער דער מיניסטער הימאנס פאר האנדעל [...] ציוניסטישן אקציאנס קאמיטעט האט די פראקצ[...] פון דעם קרוין-ארדען" די יודישע דיאמאנטען-הענד[...] רים שלמה פריי און חיים פינקעלשטיין.

די „פארטיי" וואס רעגירט איבער[...]

אין דער צייט ווען די דריי ענגלישע פאליטישע פארטייען און זייערע פיהרער האבען אזוי ליידענשאפטליך געקעמפט און געהאפט צו קריגען די מאכט אין ענגלאנד ווייל יעדע פון זיי האט געגלויבט אפשר אז זיי אליין וועלען זיין די בעסטע בעלי-בתים פון פאלק, לאנד און אימפעריע — אט אין דער זעלבער צייט זענען מסתמא געזעסען הונדערטער און טויזענטער אומבעקאנטע ענגלענדער אין זייערע ביוראס און היימען און געטראכט האלב בעוואוסטזיניג אפשר:

זיי קעמפען און מיר וועלען געווינען; יעדע פון די דריי פאליטישע פארטייען האפט צו רעגירען, אבער זיי ווייסען ווי דא דאליין, אז מיר וועלען רעגירען, ווי מיר האבען ביז איצט רעגירט איבער דער גרעסטער וועלט אימפעריע.

בשעת די לעצטע זעהר אינטערעסאנטע אלגעמיינע וואהלען אין ענגלאנד האט מען אפט נישט געקענט בעפרייען פון דעם בילד.

עס שטעהט א פראכטפולע מאשין און ארבייט טאג און נאכט נור דריי מעכאניקער, דריי אינזשינירען, שטעהען נעבען איהר און קריגען זיך: ווער ס'זאל זי אוילען, ווער ס'זאל זי פוצען און דער עיקר — ווער ס'זאל קענען זאגען „איך בין דער מעכאניק, איך בין דער אויפזעהער פון דער פראכטפולע מאשין".

און די מאשין איז אזוי פערפעקט, אזוי פאלקאמען, אז ס'איז אין דער אמת'ן קיין חלוק נישט ווער עס בעריהמט זיך „איך גיב אויף איהר אכטונג". איהר געמאסטענעם ריטמישן טעמפ וועט יעדער פון דריי מעכאניקער מוזען פאלגען און ווער פון זיי ס'וועט וואגען איבערדרעהען איהרע מעכטיגע רעדער און ווילען — זיי אונטער-יאגען אדער איינהאלטען — וועט ריזיקירען מיט זיין לעבען, וועט אויטאמאטיש אפגעווארפען ווערען.

אין דער נאכט ווען די ערשטע צוויי הונדערט נעווינער אין די אלגעמיינע וואהלען האבען געגראפט ערקלעהרט ווערען און הונדערטער טויזענטער מענשען זענען געשטאנען אין די גאסען און געווארט אויף די ציפערען, גלייך ווי פון זיי וואלט געווען אבהענגיג צו א ניי לעבען דארף קומען אין לאנד — אט אין דער זעלבער נאכט האט די מעכטיגע מלוכה מאשין געארבייט ווי געוועהנליך מיט דעם נארמאלען טעמפ און אימפעט.

די מאשין קען אויף א רגע נישט אבגעשטעלט ווערען און דאס קלענסטע שרייפעלע אין דער מאשין איז אפשר וויכטיגער פון'ם מעכאניק גופא.

צי דער מיניסטער איז א קאנסערוואטאר, א ליבעראל, צי א סאציאליסט — דער אמת'ער בעל-הבית איז אבער די מלוכה-מאשין און דער מיניסטער מוז פאלגען די שרויפען נישט די שרויפען דעם מעכאניק.

וואס איז א מאדערנע מלוכה? — אויף אט דער הארבער און קאמפליצירטער פראגע האט מען געקענט זעהן דעם סאמטפער אין דער ערשטער נאכט. נאך חדי אלגעמיינע וואהלען: מיליאנען אויפגערעגטע פינגער אויף די וואסען. — און זעהט וואס פאר א ארדנונג עס איז געוועזן: די מעכטיגע מאשין האט געארבייט: די שטאלערנע אדערען און ארטעריעס פון דער מעכטיגסטער שטאט אין דער וועלט האבען פונקציאנירט. וואו מען האט געדארפט איז געשטאנען א פאליסמאן און די מעכטיגע לאווען פון מענשען און מאשינען זענען רעגולירט געווארען.

וואס איז א מאדערנע מלוכה?

ווען די מאשין ארבייט נישט, ווען די שרייפלעך וואלטען כאטש אויף איין נאכט אבגעשטעלט געווארען — ווען דער געוועהנליכער פאליסמאן — אט דאס גרויע פראזאישע שרייפעלע וואלט אין יענער נאכט אטראפירט געווארען — וואס פאר א כאאס וואלט געהערשט אין דער נאכט, וואס פאר א שרעקליכער קא-טאסטראפע.

וואס איז א מאדערנע מלוכה? — א סאציאלער „ראבאט" א סאציאלער מעכאנישער גולם.

אמת, עס קלינגט טאקע נישט שעהן, אבער ווי וואלט די היינטיגע געזעלשאפט אויסגעזעהן ווען דער מעכאנישער „ראבאט" הערשט נישט אין זיי?

(אין רוסלאנד האט די רעוואלוציע צובראכען דעם אלטען ראבאט, וועלכער האט זעהר שלעכט פונקציאנירט אבער שאפט נישט דאס נייע רוסלאנד א נייעם מלוכה—ראבאט?).

אין לויף פון הונדערטער יאהרען שאפען פ[...] קער די סאציאלע מאשינען, וועלכע הערשען ד[...] נאך איבער זיי אליין. פון אנ'אינדיווידועלען שטא[...] פונקט איז גארנישט אידעאל ווען די שאפונג וו[...] שטארקער פון'ם שאפער. אבער פון א סאציא[...] שטאנדפונקט איז דאס אפשר די נאטירליכסטע זיכערסטע פארם פון עקזיסטענץ, פעלקער ז[...] נישט קיין גאונים וועלכע קענען אלע טאג [...] און צוברעכען.

אינדיווידואליסטען מעגען לאכען פון די [...] פאט'ם אבער זיי שלאפען דאך רוהיג און זיי [...] בעטען נאר א דאנק זיי.

די מלוכה מאשין איז טאקע שרעקליך, [...] אליין-הערשענד. ס'איז שוין לאנג און אפט [...] זאגט געווארען אז די ענגלישע „סוויל סער[...]" איז די מעכטיגסטע פארטיי אין ענגלאנד; די ס[...] וועלכע הערשט און בעל הבית'עוועט אין דער אמ[...] איבער דער גרעסטער טייל אימפעריע.

ווען ס'וואלט נישט געוועזן אזוי, וואלטען [...] קאנסערוואטארען טויזענד מאל מעהר מורא [...] האט פאר די סאציאליסטען, און וואס ס'איז [...] פיל וויכטיגער: די סאציאליסטען וואלטען נאך [...] געציטערט איבערצונעהמען די רעגירונג.

די סאציאלע מענשליכע מאשין האט זיך געהויבען בויען מיט הונדערטער יאהרען צ[...] און ווער, אויסער א פאר פאנטאזיארען, [...] עס געוואלט אנהויבען בויען מלוכה-פארמ[...] כאאס פון מעשי בראשית.

און די וואס וואגען עס, איילען זיך א [...] צושטעלען א נייעם און אפשר נאך שרעקלי[...] סאציאלען „ראבאט".

לעא קעניג.

דער יוסטיץ-סקאנדאל אין דייטשלאנד

וועגן דער רעוויזיע פון אנ'אויסגעפירהרטעז טויט-אורטייל

דאס געשפענסט פון טויט-שטראף האט ווי-דער אויפגערודערט די גאנצע ציוויליזירטע וועלט.

ווידער איז געשעהען א שרעקליכער געריכטס-טעות, וועלכער האט געקאסט דאס לעבען פון אן אומשולדיגען מענשען.

אין יאהר 1925 איז אין מעקלענבורג פער'משפט געווארען צום טויט דער פוילישער ארבייטער פון ווילנער קאנט יוזעף יאקובאווסקי פאר'ן אויספיהרען א רציחה אויף דעם דריי-יאהריגען עוואלד נאגענס. די בעשולדיגונג געגען יאקובאוו-סקי'ן איז געווען געבויט אויף גאנץ צווייפעלהאפטע יסודות. יאקובאווסקי האט די גאנצע צייט פון פראצעס געלייקענט, אז ער זאל האבען אויסגעפיהרט די רציחה און דאך האט איהם דאס דייטשע געריכט פער'משפט צום טויט און דער אורטייל איז אויסגע-פיהרט געווארען.

אין די קרייזען פון דער דייטשער דעמאקראַ-טיע האט אבער געהערשט די איבערצייגונג, אז דא איז פארגעקומען א שרעקליכער געריכטס-טעות און א דאנק די ענערגישע בעמיהונגען פון דער דייטשער „ליגע פאר מענשען- און בירגער-רעכט" ווערט איצט דורכגעפיהרט א רעוויזיע פון דעם פראצעס, וועלכער דארף עם פעסטשטעלען די אומשולד פון יאקובאווסקי און איהם רעהאבי-ליטירען.

אפשר וועט דאס געריכט פעסטשטעלען, אז יאקובאווסקי איז אומשולדיג און איהם רעהאבי-ליטירען — צי וועט אבער דאס געריכט קענען אומקעהרען דאס לעבען דעם אומשולדיג-אומגע-קומענעם מענשען ?...

דער פאל מיט יאקובאווסקי, דער שרעקלי-כער יוסטיץ-טעות בעווייזט אויף דער גאנצער אומ-מעגליכקייט פון טויט-שטראף אלס א מיטעל געגען פערברעכער.

אויב טויט-שטראף — ווייזען אן מיט רעכט די געגנער — זאל דינען אלס אן אפשרעקונגס-מיטעל פאר פערשידענע פערברעכערישע עלעמענ-טען און זיי אפהאלטען פון צו בעגעהן פערברע-כענס — האט די פראקטיק בעוויזען, אז דאס איז ווייט נישט קיין ווירקזאמער מיטעל. און ווירקליך, צי האט זיך דען די צאהל פערברעכענס פערקלע-נערט, אפילו אין די צייטען, ווען טויט-שטראף איז בענוצט געווארען אלס אן אפשרעקונגס-מיטעל אין א פיל גרעסערען מאסשטאב, ווי איצט !?

און דאך איז די מענשהייט געגאנגען מיט זייער פאמעליכע שריט אויפ'ן וועג צו בעקעמפען טויט-שטראף, אין פערלויף פון גאנצען אלטער-טום האט זיך נישט אויפגעהויבען קיין איין פראַ-טעסט-שטים געגען טויט-שטראף.

ערשט צום סוף פון 16-טען יאהרהונדערט און דער תקופה פון רענעסאנס האבען זיך אנגעהויבען צו הערען אומדרייסטע שטימען געגען טויט-שטראף. טאמאס מארוס האט אין זיין „אוטאפיע" זיך בע-מיהט צו בעווייזען, ווי אומזיניג עס איז אנצווענ-דען טויט-שטראף לגבי גנבים. ושאן וויער, א בע-וואוסטער מעדיקער איז ארויסגעטרעטען מיט א שארפען פראטעסט געגען אנווענדען טויט-שטראף לגבי כשוף-מאכערס, וועלכע מ'דארף גיכער פון אלץ היילען פון זייער קראנקהייט, אבער נישט נקמה נעהמען פון זיי.

אבער טויט-שטראף איז אלץ נאך אין פער-לויף פון צעהנדליגער יאהרען פערבליבען אלס א שטראף-מיטעל.

ערשט אין 18-טען יאהרהונדערט איז ערשינען דאס בעריהמטע ווערק פון בעקאריא „געגען טויט-שטראף". דאס ווערק האט געמאכט א געוואלדיגען רושם, אבער אפילו די שענסטע גייסטער פון רעמאלסטיגען אייראפא האט נישט געהאט אין זיך גענוג מוט אונטערצושטיצען בעקאריאס אויספיה-רונגען, אפילו אזעלכע דרייסטע גייסטער, ווי וואל-טער, מאטעסקיע און ושאן רוסא האבען זיך נישט געקענט פארשטעלען דעם מענשליכע קאלעקטיוו אהן דעם ראזיגען שטראף-מיטעל.

רוסא פערטיידיגט זאגאר מיט א גאנצער רייה ארגומענטען די אנווענדונג פון טויט-שטראף אין דער מאדערנער געזעלשאפט. אין זיין בעריהמטען ווערק „דער סאציאלער קאנטראקט" שרייבט רוסא:

„דער, וועלכער פאלט אן אויף די רעכט פון דער געזעלשאפט, מוז בעטראכט ווערען אלס אלס א בונטאווטשיק און א פעררעטער פון זיין פאטערלאנד; ער הערט אויף צו זיין א מיטגליד פון זיין פאטערלאנד, די געזעצען פון וועלכע ער האט ערקלערט א מלחמה.... ער דארף פערטריבען ווע-רען אלס דער יעניגער, וועלכער האט געבראכען דעם קאנטראקט, און דארף זאגאר פער'משפט ווערען צום טויט אלס שונא פון דער געזעלשאפט."

רוסא פאדערט אבער טויט-שטראף פאר מער-דער, אלס איינציגער מיטעל אויסצוהיילען די גע-זעלשאפט. אפילו אזא פריי-גייסט, ווי רוסא, האט זיך נישט געקענט בעפרייען פון דעם געדאנק, אז די מענשליכע געזעלשאפט קען אויסקומען אהן טויט-שטראף.

עס קלינגט אפשר פאראדאקסאל, אבער אלס געגנער פון טויט-שטראף איז אויך ארויסגעטרעטען אין דער תקופה פון דער גרויסער פראנצויזישער רעוואלוציע, אויף דער נאציאנאלער פערזאמלונג אין יאהר 1791, נישט קיין אנדערער, ווי ראבעס-פיער, וועלכער האט שפעטער אליין נישט געקארגט דעם ראזיגע מיטעל.

טויט-שטראף, אלס א פערטיידיגונגס-מיטעל פון דער געזעלשאפט געגען פערברעכער, געפינט נאך ביז היינטיגען טאג זעהר א סך אנהענגער. די שטרענגע געזעץ-געבער, וועלכע פארסירען מיט געזאלד דורך טויט-שטראף אין די קרימינעלע קאדעקסען, טענה'ן אז טויט-שטראף איז אנגעווענ-דעט געווארען אלס א שטראף-מיטעל פון שטענ-דיג אן. עס האט זיך אפרש פערקלענערט די צאהל פון די אויסגעפיהרטע טויט-אורטיילען, א-בער דער פרינציפ גופא איז געבליבען נישט בע-ריהרט. יעדער מענש האט דאס רעכט זיך צו פערטיידיגען, און אפילו זיין געגנער אין פאל פון אנ'אומבעדינגטער נויטווענדיגקייט צו דער'הרג'ע-נען, פארוואס זאל ביי דעם מענשליכען קאלעקטיוו צוגענומען ווערען דאס ראזיגע רעכט ?

דער ארגומענט פון דער פערטיידיגונג פון מענשליכען קאלעקטיוו איז אפשר א ריכטיגער. צי איז דען אבער טויט-שטראף די איינציגע שווע-רע און מעגליכע שטראף, וועלכע קען אנגעווענדעט ווערען? טעה'ן דאך פיל פערברעכער, און מיט רעכט אז לאנגיאהריגע שווערע טורמע איז אין פיל הינ-זיכטען נישט קיין מילדערער שטראף, ווי טויט-שטראף, וועלכע פערשאפט נאר דעם פערברעכער מאמענטאלע יסורים. דערפאר אבער, אין פאל פון א שרעקליכען געריכטס-טעות איז שוין נישטא קיין מעגליכקייט צו פעררעכטען דאס אפגעטוענע און געריכטס-טעות'ן זענען נישט קיין זעלטענע ער-שיינונג.

דער איצטיגער יוסטיץ-סקאנדאל אין דייטש-לאנד אין דעם ענין יאקובאווסקי ווערט דורך א טייל פון דער פוילישער שאוויניסטישער פרעסע אויסגענוצט צו גאנץ נידעריגע צוועקען, — יצו פערדינגען געגענזייטיגע שנאה צווישען ביידע פעלקער. אבער דא האנדעלט זיך נישט וועגען דעם טעות, וועלכען ס'איז בעגאנגען דאס דייטשע געריכט. דאס פראבלעם איז א פיל ברייטערע. אזעלכע טעות'ן זע-נען ממוכן צו בעגעהן די געריכטען פון אלע לענ-דער, וואו ס'איז נאר איינגעפיהרט טויט-שטראף.

די מעשה-יאקובאווסקי וועט אפשר ווידער אויפ-כרייסלען דעם געוויסען פון דער מענשהייט און אומ-מעגליך מאכען אויף להבא אזעלכע געריכטס-טעות'ן.

בעסער בעפרייען צעהן שולדיגע, איידער פער-משפט'ן צום טויט איין אומשולדיגען. דאס לעצטע לאזט זיך קיינמאל נישט פעררעכטען.

א. צינצינאטום.

פאהרעז אויף א ראווער

קען מען זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16.

אפען פון 9 פריה ביז 11 א זייגער אוועגד. עס ווערען אויך אויסגעבארגט עקשטקלאסיגע ראווערען (פאר הערן און דאמען) אויף אויספלוגען. ס'ווערען אויך אנגענומען אלערליי רעפערא-טורען און ס'ווערט אויסגעפיהרט רעיעל, סאליד און ביליג. אויפ'ן ארט איז אויך צו בעקומען פערשידענע טיילען צו ראווערען.

מעכאנ. שלאסעריי און שווייסעריי

J. REDER

Łódź, Konstantynowska 11

בכ'נעהם אן א-פר-פרט שלאסעריי-ארבייט און צופאסען פערשידענע מאשינען-טיילען און שווייסונגען, פאר שטריקער ווערט געליפערט טישען מיט מעסטערס פון 30 זל. אן. פאראפינערס פון 7 זל. אן.

ערשטע אין ווי אויספיהרונג

א קוואליפיצירטער

בוכבינדער

ווערט געזוכט

דויערענדע שטעלע אפערטען אין אנאנסען-ביורא לאדז פיעטרקאווער גאס נ' 50 אונטער „קוואַ-ליפיצירטער"

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26

Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od dnia 5 czerwca do 10 czerwca 1929 r.

Dla dorosłych:

Dziewczę z ludu

W rolach głównych: **Harry Liedtke Xenia Desny i [illegible]lvio Pavanelli**

Nad [illegible]gram:

Wyższa szkoła sportu tennisowego

Dla młodzieży:

ZWYCIĘŻCY i ZWYCIĘŻENI

(Brzegiem Nilu aż po Kongo)

Obraz ilustrujący obyczaje i prace murzynów, polowanie na krokodyle, lwy, słonie, życie ptactwa afryk i t. d.

Nad program:

Niebezpieczeństwo wielkiego miasta

Groteska w 2 aktach.

גאלדענע גריקעז

(ראמאן)

(44

— וואס וועט עס דען העלפע ? די יאגר, אדער אנ'אנדער פאל וועלען מיך סיי-ווי נישט אפהיטען פון אנפאלען, אזוי ווי איך כאטש, האט עס לויערט אויף מיר.

— יא, איהר זענט טאקע גערעכט, — האט ביל מסכים געווען — הערט ס'ארא געדאנק מיר איז איינגעפאלען. וואס וועט איהר, א שטייגער, זאגען, אויב איך וועל נעהמען א לודקע, און זיך לאזען נאכמיטאג אביסעל שיפען איבער דער אזע? אפשר וועט מיין אנוועזענהייט אייך צו-ניץ-קומען... ווער ווייסט....

— זעהר גוט, ביל. איך וועל מיך טאקע פיהלען בעסער, ווען איך וועל וויסען, אז איהר זענט אין דער נאהענט.

[illegible] טוענדיג אויפ'ן זייגער, בין איך אויפ-געשטאנען:

— ניין א זייגער, איך דארף שוין געהן. אויף יעדען פאל, לאמיר זיך אפשמועסען דא טרע-פען מארגען, אויב ס'זאל אונז נישט איינפאלען צו בעגעגענען זיך אויף דער יאגד.

— פיין! זייט זשע דערווייל פארזיכטיג, — האט ביל געזאגט, דריקענדיג מיר די האנד — יא, אגב, צי האט איהר גארנישט געהערט וועגען מילפארד'ן ?

איך האב א שאקעל געטאן מיט'ן קאפ.

— דער קעכין מיינער האב איך איבערגעלאזט מיין אדרעס, און בעפוילען, זי זאל מיר שרייבען, אז ער וועט צוריקקומען. קיין שום ידיעות זענען אבער ביז היינט פריה פון איהר נישט געווען. איך פערשטעה, זי האבען געדארפט רעוויטעירט מילפארד'ן, כדי צו איינארדנען לע'ם מיר „פרענ-סים'ן".

אבער נאכדעם, ווי דער ענין איז נישט געלונ-גען, צו וואס האבען זי געדארפט ווידער אוועק-נעהמען מילפארדען ? דאס פערשטעה איך שוין אינגאנצען נישט.

— איך גאט ווייסט טאקע! ס'איז אבער קלאר, אז דאס איז זייער שטיקעל ארבייט. ס'קאן זיין, א מילפארד איז א סך מעהר פערנישט אין נא אנם פערגאנגענהייט, ווי מיר שטעלען זיך פאר. איבעריגענס, טראכטען איצט וועגען דעם איז נישט די צייט. אונז פעהלען אזוי אויך נישט אויס קיין זארגען. היינט גוט אפ. בעת דער יאגד, און עפעס זאל געשעהען, בימינט זיך צו געבען מיר א צייכען.

ער איז אוועק, און איך האב איבערוואַרטענ-דיג עטליכע מינוט, זיך געלאזט געהן אויף צוריק וועג צו עשטאַ.

אין גארטען האבען מיך בעגעגענט מאריס מיט יארק'ן.

— סערוואוס! — האט אויסגערופען יארק — איהר האט אונז היינט אלע מקדים געווען. איך האב לכתחילה געמיינט, אז איך האב זיך דער ערשטער אויפגעהויבען.

— די זו, האט אזוי העל געלויכטען, אז איך נישט געקאנט איינליגען אין בעט — האב איך דער-קלערט — חוץ דעם שאדט דאך בכלל, אז מען שפאצירט זיך אביסעל ארום פאר'ן פרישטיק.

אויב מאריס האט געהאט בנוגע מיין פריה-מארגען-שפאציר געוויסע פעראַכטע, האט ער עס מיט גארנישט פערראטען.

— קומט שנעלער עסען! — האט ער גע-זאגט — ס'איז שוין אלץ גרייט.

מיר זענען אריין אין עס-צימער, וואו די „מומע מערי" האט פונאנדערגעגאסען טיי.

אין א ווילע שפעטער איז אנגעקומען די לעדי באראַרעל און די פרוילין יארק.

אויב די לעדי בארא-על האט געכטען א-רויסגערופען אין מיר ענטציקונג, איז זי היינט געווען ממש צויבערהאפט. זי איז נישט נאר גע-ווען פערשעהמט פון איהר מיסטעפאלג ביי דער נאכט, נאר פערקעהרט, זי האט זיך אויסגעוויזען צו זיין נאך לעבענסווירדיגער, פרעהליכער און פעס-טער ביי זיך ווי געוועהנליך.

— נאט מיינער! — האט זי אויסגערופען — זעהט נאר, ווי ס'ווירקט אויף זיי די דארפס-לופט! יא, מיסטער נאטאן האט זיך דאך אויך אויפגע-הויבען! און איך האב געמיינט, אז איהר פרוהד שטיקט שטענדיג אין בעט ?

יארק האט זיך פונאנדערגעלאכט:

— אויפגעהויבען! נישט נאר אויפגעהויבן זיך, נאר א גאנצען פריהמארגען א ומגעלאפען איבער'ן גארטען און געכאפט זומער-פייגעלעך...

איך האב סתם א שמייכעל געטון, און נישט געענטפערט.

— וואס זשע וועלען מיר מאכען היינט, אינדער פריה ? — האט די מומע מערי א פרעג געטאן— ביינא: קלייבט איהר זיך, ראבט זיך, אויף יאגד, מאריס ?

אינדערפריה וואלטען מיר אפשר געקאנט געהן אויף האזען, אויב ס'זענען דא אזעלכע, וואס האַ-בען חשק. — האט מאריס געענטפערט, ואנקו-קענדיג, מיך, וואס איך מיין וועגען דעם — איך מיין אבער, אז מיר דארפען דערכיט נישט קאליע מאכען זיך די שטימונג ערב דער יאגד אויף וויל-דע קאטשקעס, וואס זאגט איהר וועגען דעם, סאלאמא ?

— ס'וועט סטייען די יאגד אויף די קאטש-קעס! — האב איך זיך אפגערופען, נישט האַ-בענדיג קיין פערלאנג אונטערצושטעלען זיך איבע-ריגע געפאהרען.

— א לאמיר גאר אביסעל שפילע טעניס !— דא: פרוילין יארק פארגעשלאגען — מיר האבען דא נאך קיינמאל נישט געשפילט... איהר וועט מיטשפילע, מיסטער נאטאן ?

קיינמאל אין לעבען האב איך נאך אין טעניס נישט געשפילט, און דעריבער גלייך זיך געכאַ-[illegible] פון דער נאַ ישער לאגע.

— איך וועל בעסער קוקען, ווי איהר שפיל אז אבלאדירען. בעת דעם ראנגלען זיך בייגא [illegible]רענסיס'ן", האב איך אביסעל אן עשטערנ. [illegible] אזוי, א ס'בוט מיר נאך איצט וועה, [illegible] מיר היינט געגומען אויסדריקען מיטגעפיהל, און מאריס האט אומרוהיג א פרעג [illegible], צי וועט מיר די קראנקע האנד נישט שטע-רען צו האלטען די ביקס, בעת דער יאגד.

— ניין! — האב איך געענטפערט — מיט דער ביקס, וועל איך זיך שוין אן עצה געבען!

(פארטזעצונג קומט).

די לאגע אין שטריקער-פאך

אין דעם אלגעמיינעם ווירטשאפטליכען קריזיס, האט דאס שטריקער פאך! צו בעצייכענען א בעזונדערע שווערע לאגע, צוליב די ספעציפישע ארט בעדינגונגען פון פאך.

דער נאכ'מלחמה'דיגער הונגער אויף טעקסטיל סחורות האט געשאפען גינסטיגע בעדינגונגען פאר דער ענטוויקלונג פון סוועטער-פאך, און ס'האבען זיך אנגעהויבען ווייזען גוטע פערספעקטיווען פאר דער בראנזשע!

ס זענען געעפענט געווארען א רייה סוועטער-פאבריקלעך, וואס האבען אנגעהויבען אפצוזעצען זייערע אויסארבייטונגען אויפ'ן אינערליכען מארק; מ'האט פערבעסערט די טעכניק פון דער ארבייט, מ'האט געזוכט אויסצוגעפינען א מוסטער, בכדי אלע מאל מעהר, צו פעראינטעריסירען דעם קויפער מיט'ן סוועטער, און אין משך פון גאר א קירצע צייט האט זיך איינגעגעבען צו שאפען א מאסען פראדוקציע פון דעם ארטיקעל.

הויפטזעכליך, איז דאס פאך געווארען ווי א קוואל פאר חסידישע בעל'הבית'שע יונגעלייט, וועלכע האבען געזוכט אויסצולערנען זיך א מלאכה... נאר ווי אויף עפעס אנ'איידעל קענטעגיש... און בעזונדער יז דאס פאך נישט פערבונדען מיט גרויסע שוועריגקייטען ביים אויסלערנען זיך ווי ביי אלע אנדערע פאכען: צו יענער צייט, זענען ענטשטאנען די פויזנער הויזירער, וועלכע האבען אין א גרויסער מאס פערשפרייט די שטריקער-אויסארבייטונגען אין פויזנער קאנט.

דער קריזיס אין 1924 האט א ביסעל אפגעשטעלט די ענטוויקלונג פון פאך. דערנאך, ווען די אינפילאציע יאהרען זענען אוועק, און די ווירטשאפט האט זיך א ביסעל סאנירט און דער האנדעל נארמאלירט, האט דאס שטריקער-פאך צוריק אנגעהויבען בעוועגען זיך! גאר אין א גרויסען צו גרויסען טעמפא, אויסלענדישע מאשינען פאבריקאנטען, האבען געגעבען מאשינען אויף גוטע בעקוועמע בעדינגונגען, אזוי אז יעדער איינער וואס איז נעכטען למשל געווען אנ'ארבייטער ביי יענעם, האט שוין היינט געקענט ווערען אליין א פאבריקאנט אהן קאפיטאל אפילו, ווייל רויה-מאטעריאל האט דער גארן-סוחר ווייטער געגעבען, ביסלעכווייז איז שוין געווארען אנ'איבערפראדוקציע, וואס האט געמוזט ברענגען צו א גרויסע קאנקורענץ.

אבער אויך די איבערפראדוקציע מיט דער קאנקורענץ האבען געהאט אויך א גוטע זייט מ'האט געמוזט מאדערניזירען דאס פאך בכדי ס'זאל זיך פערגרעסערען די נעץ פון אפנעמער (ווייל בעסערע געמוסטערטע ארטיקלען פלעגט מען מוזען ברענגען פ'ין אויסלאנד הויפטזעכליך פון וויען און דא ביי אונז האט מען געארבייט בלויז גלאטע סוועטערס) און מ'האט טאקי אנגעהויבען ארבייטען מיט מוסטער-מאשינען, אויך מיט מעכאנישע מאשינען, האט מען טאקי ערהאבערט נייע אפנעהמער פאר די געמוסטערטע ארטיקלען. אזוי למשל איז דאנציג געווארען אנ'אפזאץ-מארק פאר אונזערע מוסטער-סוועטערס, אויך האט מען טיילווייז ארויסגעשטויסען די די אויסלענדישע סחורות פון היגען מארק, ווייל די היגע געמוסטערטע אויסארבייטונגען זענען נישט אבגעשטאנען אין קוואליטעט פון די אויסלענדישע און קאסטען פיל ביליגער אויך.

אנדערע זענען אוועק אויפ'ן וועג פון פערביליגערען די אויסארבייטונגען, איבערהויפט פאר'ן דארפישען עלעמענט, וואס נויטיגט זיך אין ביליגערע אויסארבייטונגען, און אט דער סיסטעם האט זיך ארויסגעוויזען פאר נישט גינסטיג, כאטש א געוויסע צייט האט זיך ביים מאניפולירען ארויסגעוויזען גוטע דערגרייכונגען, ווי למשל מ'האט טאקי מעהר געלייזט, און אויך געקענט בעסער פערדינען, ווען מ'האט אבער אנגעהויבען מאניפולירען וואהל מיט בוימוואל, איז מען ארויסגעקומען אויף ריינעם בוימוואל, און אויך אויף ריינע וויגאניע, און דאס האט געשאפען א באדען פאר א גרויסער קאנקורענץ.

אויך ביי די ערשטע איז אויסגעוואקסען א קאנקורענץ, די פראדוקציע האט געהאלטען אין איין וואקסען, דער מארק איז פערפולט געווארען מיט סוועטער-אויסארבייטונגען און אויך אין לאדז האבען זיך די לאגערן פערגרעסערט, מ'האט אנגעהויבען געבען פעקלעך יעדען איינעם, נישט רעכענדיג זיך מיט די צאהלונגס-פעהיגקייטען פונ'ם נעמער, מ'האט אנגעהויבען נעמען צעהן-אדער צוועלף חדשים'דיגע וועקסלען ווייל מ'האט דאך געוואלט לייזען. און דא איז געקומען דער קריזיס: פון אלע זייטען האבען זיך גענומען שיטען פראטעסטען, און נישט אלע זענען אומשטאנד געווען די פראטעסטען אויסצוקויפען, אויך די שטייערן-פאליטיק האט דערפירט א סך צו באנקראט, ווייל אנשטאט וועקסעל צו צאהלען, האט מען געמוזט די גרויסע שטייערן אפצאהלען, און דאס אלעס צוזאמען האט געמוזט ברענגען צו דעם קאטאסטראפאלען מצב, וואס הערשט היינט אין דער טריקאטאזשען בראנזשע:

וואס פארא אויסזיכטען זענען פערהאן צום קומענדיגען סעזאן?

שווער צו ענטפערען גענוי, איינס איז אבער קלאהר, די קרעדיטען זענען בעשווערט, די גארן-סוחר'ים ווילען קיין רויה מאטעריאל נישט געבען, קיין אייגען קאפיטאל איז נישטא, ווייל אביסעל קאפיטאל האבען די שטייערן צוגענומען, אביסעל — די קונים, און מיט אביסעל האט מען געמוזט די מאשינען אפצאהלען, און איצטער טאקי מיט וואס צו ארבייטען איז נישטא און עס שטייען היינט צו טאג טאקע עטליכע הונדערט שטריקערס פאר א גרויסען פראגעצייכען? ווי אזוי ראטעוועט מען זיך ארויס פון דער שווערע לאגע, וואס דראהט זיי ממש מיט אונטערגאנג.

אויך די פערזאמלונג פון די שטריקערס וואס איז פארגעקומען מיט א צייט צוריק האט קיין שום ממשות'דיגע רעזולטאטען נישט דערגרייכט.

דאס וויכטיגסטע ביים היינטיגען טאג איז, אז אלע שטריקערס זאלען זיך ארגאניזירען, און מ'זאל זעהען שאפען ביי די שטריקערס א קאאפעראטיווע באנק: מיט א געווערבע-קאאפעראטיוו, אויך אז מ'זאל זעהן צו פעראינטערעסירען די העכערע הילפס-קערפערשאפטען מיט אונזער לאגע. ביים שאפען די נויטיגע סומען פאר אזעלכע קאאפעראטיווען.

אט דאס דארף זיין דער געבאט פון דער שעה: און זאל טאקי דער רוף האבען דעם געהעריגען אבקלאנג:

א שטריקער.

מוזיקאל־ישע נאטיצע
פאלקסלידער בעארבייט פון ל. זעלמאן

פאר אונז ליגט א העפט פון 7 פאלקס-לידער בעארבייט פאר געמישטען כאר, דערונטער 2 אריגינעלע קאמפאזיציעס פאר א מענער-קווארטעט פון ל. זעלמאן.

פאלקסלידער אין אזא קאראקטער בעארבייטונג האבען מיר לייזער נישט פיל און דעריבער איז דאס בעגריסונגס-ווערט.

הגם אין אונזערע פעראיינען הערען מיר שוין פולשטימיגע לידער אין מעהר-ווייניג ערטערעגליכער הארמאניזירונג, אבער די הארמאנישע בעארבייטונגען זענען מעהרסטענטיילס נאר א באלאסט צו די כאראקטעריסטישע מעלאדיען, ווייל די בעארבייטער זענען על פי רוב נאר אויסען מעהר צו בעווייזען זייער אייגענע מוזיקאלישע גדלות, ווי צו בעצירען די ספעציפישע פאלקס-מעלאדיע.

ביי דעם טאלאנטפולען זעלמאן, זענען די הארמאנישע בעארבייטונגען אמת'ע פערשענערונגען צו די פרימיטיווע פאלקס-מעלאדיען, אהן וועלכע זיי וואלטען געווען שוין צופיל פאלקיש-איינפאך, דען געזאנג מוז דאך סוף כל סוף זיין געזאנג און אלס נישט-מוזיקאליש אויסגעבילדעטען קען מען דאך אזעלכעס — שעהן און פון פאלק אליין, אלס סוף כל סוף נישט פערלאנגען, אז עס זאל פראדוצירען עפעס לגמרי שעהנס און פארמאינהאלטסרייכעס.

זיינע 7 לידער קענען דרייסט געזונגען ווערען אפילו נישט אין מוזיקאליש-פארטגעשריטענע הייזער, דען די שטים-פיהרונג פון די בעגלייטענדע שטים-פארטיען זענען מעלאדיש זינגפעהיג, קאמפאקט און געהט לייכט אינ'ם געהער אריין.

נעהמט למשל דאס „ליד פון א פייגעלע“ — קינדריש-נאאיווע די שעהנע ווערטער פון פראפוס'ן
„קלויבט צונויף אלע מיינע חברטעם
„אלעמען אינאיינעם,
„ווער ס'האט נאר א ליבע געפיהרט
„זאל מיר העלפען וויינען“.

טראגיש נאאיווע זענען די ווערטער און אזא גראר טראגיש-נאאיווען כאראקטער טראגט די געמאל-מעלאדיע און איהר זעלטען שעהנע און איינפאכע בעארבייטונג.

ס'וועט אונז צו ווייט פערפיהרען, ווען מיר זאלען זיך אפשטעלען אויף יעדען ליד בעזונדער, נישט דא איז דאס ארט דערפון, מיר וועלען נאר זיך אפשטעלען אויף די זעהר בעמערקענסווערטע צוויי אריגינעלע לידער ספעציעל פאר מענער-קווארטעט: „איך שטעה ביי דעם וואלד“ און „דאס מיידעלע“ —

אט די דערמאהנטע צוויי קווארטעטען זענען שוין גארנישט אזוי איינפאך! דאס איז שוין מוזיקאלישער שוואנג און קאמפליצירטע הארמאניזירונג און מעלאדיש דורכגעטראכטע קאמפאזיציעס. דער איינציגער חסרון אפשר פון דעם דערמאנטען „איך שטעה ב יידעם וואלד“ איז, וואס די קאמפאזיציע איז געשריבען אין אביסעל צו הויכע לאגע, וואס נאר ענטשפרעכענדע שטימען זענען אימשטאנד אויסצופיהרען.

עס איז זעהר כדאי צו בעקענען זיך מיט'ן דערמאנטען העפט, פאר וועלכען דעם ה' זעלמאן קומט אנ'אמת'ער יישר-כוח.

D—ski.

ארויס פון דרוק
1) הערשעלע:
שבת אויפ'ן טראקט
(לידער) פרייז 2 זל.
2) דאס קלאסישע ווערק פרידריך שילער
ווילהעלם טעל
(טעאטער-שטיק) יודיש: הערשעלע. 5 זל.
צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען.

Dr. Różaner
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע.
היילט מיט קווארץ-שטראהלען און דיאטערמיע
DZIELNA 9 (Narutowicza), tel. 28-98.
נעמט אן פון 8–10 און פון 5–8, פרויען פון 3–1
וואַרטע זאל פאר פרויען.

צוריק קיין שפאניען!
א לאכערייקע
פון יוסף מארשעליק

שפאניען רופט אונז. שפאניען וויל אונז, יודען, האבען צוריק ביי זיך.

שטעלט זיך א פראגע:

זאלען מיר גהן?

איך האלט, אז מיר האלטען איהר געמעגט צוליב טון און קומען, צו האט מיר דארפען דאס, ווייס איך נישט. דאס איז א שווערע פראגע. צוויי מענשען, וואס האבען פרובירט געבען א קלארען ענטפער אויף אט-אדער פראגע, זענען איצט ביידע אין משוגעים-הויז. איינער איז געבעך מעלאנכאליש, דער צווייטער — ווילד. א דריטער האט פון דער העלער הויט אנגעהויבען צו שרייען אויף א סאקסאפאן. טא לאמיר שוין בעסער נישט פרובירען ענטפערען אויף אט-אדער פראגע. זאלען דאס שוין אונזערע שונאים טון.

בענטשען אתרוג און פראזען דעם ערשטען סדר.

זאל, זאג איך, יעדער איינער פון אונז ביישטייערן א פאר יודען, און לאמיר אזוי שנעל, ווי מעגליך, אנפיקעווען נאכ'ן שפאניען מיט יודען. איך בין דער ערשטער מנדב צעהן יודען — ווער גיט מעהר?

ס'קאן זיין, אז דער ספאסאב צו בעזעצ'ן שפאניען מיט ביינעשטייערטע יודען זאל נישט טויגען. די ביינעשטייערטע קאנען נאך אמאל נישט לאזען זיך נעהמען קיין שפאניען. איז אפשר נאך גלייכער, אז מ'זאל אויף אריבערפעקלען אלע יודען, וואס מאטערען זיך איצט אין אייראפעאישע לענדער. ערשטענס, און זיי דארף אלץ איינס. צווייטענס, בין איך זיכער, אז זיי וועט אין שפאניען גוט זיין.

שפאניען אליין, גלויב איך וועט דורך דעם אויפגעריכט ווערען, און איהרע יודען — צוזאמען מיט איהר.

שפאניען פערגעסט נישט, איז א ארים לאנד. ... זינט א ... האט אויפגעהערט צו פראדוצירען אינקוויזיציעס איז זי פעראריעמט געווארען. אלע פאבריקלעך וואו מען האט אמאל געפרעגעלט יודען שטעהען לייזיג. די ווארשטאטען און די גאנצע מאשינעריע שימלען. מיליאנען געוועזענע שפאניער דרעהען זיך ארום פוסט-און-פאסט און צימבלען אויף גיטארעס. אויב זיי צימבלען נישט, איז נאך ערגער — מאכען זיי אויפש אנדרע געגען דעם קעניג, און מ'מוז זיי שיסען.

א גרויסע אינדוסטריע האלט דאס גאנצע לאנד, מיט איין מאל, צוריקגעשטעלט אויף די פיס. וואו אבער זאלען מיר פאר איהר נעהמען אנ'אנדוסטריע?

אלע לייטישע גרויס-אינדוסטריען זענען צוכאפט. ענגלאנד פראדוצירט פאליטיק פאר דער גאנצער וועלט. דייטשלאנד — חובות, פראנקרייך — אינטריגעס, איטאליען — טענארען, די שווייץ — קעז, רוסלאנד — עגמת-נפש, פוילען — שטייערן, עסטרייך — פיעסן, אונגארן — וואנצעס, עסטאניע — קולקעס, אמעריקא — אויטאמאבילען. יאפאנישע, פרעגט זיך נאך אמאל, זאלען מיר נעהמען עפעס א פיינע גרויס-אינדוסטריע פאר שפאניען?

מיר דאכט זיך, אז ווען שפאניען זאל ארייננקריגען אין איהרע הענד דעם אויסשליסליכען פאבריקאט פון יודען אין אייראפא, וואלט דאס איהר געגעבען די אינדוסטריע, וואס זי דארף אזוי נויטיג האבען. אלע אנדערע אייראפעאישע מלוכות, בלייבענדיג מיט אמאל אהן יודען, וואלטען געמוזט אנקומען נאך דעם ראזינגען ארטיקעל צו איהר, און זי אליין וואלט דורך דעם אויפגעריכט געווארען. און דורך דעם וואלט זיך, אין גאר א קורצער צייט, שטארק געהויבען דעם ווערט פון דעם דורכשניטליכען אייראפעאישען יודען.

פון אויבען-אויף קאן זיך אפשר אויסרעכטען, אז פאר יודען איז גאר קיין אפזאץ-מארק נישטא. מעגליך, אז איצט איז דאס טאקע אזוי. זאלען אבער עטליכע מלוכות פלייבען א פאר יאהר צייט אהן יודען, וועט איהר שוין זעהן, ס'ארא טומעל עס וועט ווערען, ס'ארא אויסכאפעניש.

רומעניען, למשל, וועט מיטאמאל נישט האבען וועמען צו רודפ'ן, וועט זי, פערשטעהט זיך, מוזען אנקומען נאך א פאר הונדערט יודען צו שפאניען. וועט שפאניע זאגען: „ווילסט יודען, שוועסטערעל, בעצאהל!“ דאס איז געערדט וועגען א פערהעלטנישמעסיג קליינע מלוכה. פערהאן דאך אבער סיי אזעלכע מלוכות ווי רומעניען, סיי גרעסערע, אז אויב זיי זאלען בלייבען אהן יודען, וועט זיי אויסקומען נישט אנדערש ווי נעהמען און הערען אנשטענדיג. אונגארן למשל, אדער טאקע דייטשלאנד. היינט וואו זענען אזעלכע מלוכות, ווי לאטוויע, עסטאניע און דאס גלייכען?

ווי איהר זעהט, אלזא, וועלען א סך יודען זעהר פיל געווינען פון דעם, וואס שפאניען וועט הערען בעזעצט מיט יודען.

דעריבער זאג איך:

שפאניען וויל יודען? פיין! אויסגעצייכענט! זאל מען איהר געבען, היפיל יודען עס קאנען אין איהר אריין.

און זאל איהר אויך זיין גוט.

ניי'ער פאָלקסבלאַט

דאס לאדזשער לעבן

9 זונטאג — א סיון תרפ"ט
יוני
זון-אויפגאַנג 3.17
זון-אונטערגאַנג 7.52

יודישע אַרבייטער ווערען שיקאַנירט דורכ'ן אַרבייטס-פערמיטלונגס-ביורא

זיצונג פון לאָדזער שטאָט-ראַט

(—) בײם אָנהויב פון דער זיצונג פון שטאָט-ראַט האָט ראַטמאַן האַלענדערסקי אָנגעפרעגט דעם מאַגיסטראַט, צו ער ווייס אַז בײם צונעהמען אַרבייטער צו עפענטליכע אַרבייט מאַכט די מלוכה'שע פערמיטלונגס-ביורא שיקאַנעס די יודישע אַרבייטער און אויב יאָ וואָס טראַכט וועגען דעם דער מאַגיסטראַט צו טון.

אין די קאָמוניקאַטען ווערט געלייענט אַ בריף פון ערמאָרדעטען פרעזידענט ציגאַרסקי'ס פרוי. פרוי ציגאַרסקאַ בעט, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל שטעלען אַ מצבה אויפ'ן קבר פון געוו. פרעזידענט.

דער וויכטיגסטער פונקט אויף דער טאָג-אָרדנונג איז געווען די פראַגע וועגען נעהמען אַ הלואה פון פינאַנץ-מיניסטעריום אין דער הויך פון 1 מיליאָן זל. אויף צו בעשעפטיגען די אַרבייטס-לאָזע סעזאָן-אַרבייטער. ביי דער דאָזיגער געלעגענהייט האָט זיך ענטוויקעלט אַ לאַנגע דיסקוסיע וועגען דער אַלגעמיינער ווירטשאַפט פון מאַגיסטראַט און וועגען פראָבלעם פון אַרבייטסלאָזיגקייט.

די דיסקוסיע האָט אָנגעהויבען ראַטמאַן ליכטענשטיין, וועלכער ווייזט אָן אויף די שוועריגקייטען וואָס די רעגירונג מאַכט דער לאָדזער סאָציאַליסטישער זעלבסטפערוואַלטונג, וועלכע ראַנגעלט זיך מיט אַלע כוחות צו דערהאַלטען די ווירטשאַפט פון שטאָט בעת דעם איצטיגען קריזיס און בעת דעם הונגער און נויט פון די לאָדזער אַרבייטסלאָזע. ראַטמאַן ליכטענשטיין ווייזט אויף אָן דערויף, אַז דאָס פערטיילען די אַרבייט איז אַרויסגענומען געוואָרען פון די הענד פון מאַגיסטראַט און פון דאַן אָן ווערען קיין יודישע אַרבייטער נישט צוגענומען.

נאָכדעם רעדען נאָך די ראַטמענער, וואָיעוואָדזקי, ציראַנסקי און פּיעכאָטקובנאַ, וועלכע גרייפען שאַרף אָן דעם מאַגיסטראַט, זיי ענטפערן די ראַטמענער פּאָטקאַנסקי דעפּ. קאָוואַלסקי און לאָווניק פּורטאַל, לסוף איז די דערמאָהנטע הלואה בעשטעטיג געוואָרען.

ראַטמאַן האַלענדערסקי האָט דאַן רעפערירט די פראַגען וועגען נייעם טאַריף אויף גאַז, דער טאַריף ווערט פון 1 יוני 1929 געהעכערט פון 6 ביז 13 פראָצ., גאַז אין וואָהן-הייזער איז געהעכערט געוואָרען פון 36 אויף 40 גראָשען אַ קוביק מעטער.

ראַטמאַן פּאַוולאַק האָט רעפערירט די פראַגע וועגען דעם נייעם אַמט פון ראַד-פערקעהר וואָס ווערט געשאַפען בײם מאַגיסטראַט.

ראַטמאַן אַדוואָקאַט ווייצמאַן האָט אָנגעוויזען, אַז דער מאַגיסטראַט בעלאַסטעט צופיל די אָרימע איינוואוינער פון דראָזשקעס, ריקשעס אָדער האַנדוועגעלעך, ס'ווערען געשאַפען גרויסע אַפּאַראַטען, וועלכע מוזען אויסגעהאַלטען דורך די דערמאָהנטע אָרימעלייט, ראַטמאַן ווייצמאַן לעגט פאָר צו רעדוצירען ביז אַ מינימום די אָפּצאָהלען פון רעגיסטרירען די אונטערנעהמונגען פון ראָד פערקעהר, פאַר לוסטראַציע און אַנדערע פונקציעס.

די מעהרהייט פון שטאָט-ראַט איז אָבער דערמיט נישט מסכים און עס ווערט אָנגענומען דער פראָיעקט פון מאַגיסטראַט מיט עטליכע קליינע ענדערונגען.

די קריטישע לאגע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, האָבען די ביליצער טעקסטיל-פאַבריקאַנטען געקינדיגט אַלע אַרבייטער ביז צום 15 יוני. דערווייל האָבען זיי אָנגעהויבען פיהרען אונטערהאַנדלונגען און פערלאַנגט אַ רעדוקציע פון די לוינען אויף 30 פראָצ. ווען די אַרבייטער זענען אויף דעם נישט איינגעגאַנגען האָבען די אינדוסטריעלער ערקלערט, אַז זיי וועלען פונ'ם 15 אָפּשטעלען אַלע פאַבריקען און אַזוי אַרום וועלען 10.000 אַרבייטער בלייבען אויפ'ן גאַס אָהן בעשעפטיגונג און אָהן מיטלען צום לעבען.

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס איז די דאָזיגע אַקציע פון די ביליצער טעקסטיל-פאַבריקאַנטען נישט קיין פּעראיינצעלטע. אין בעניכ'ס פאַבריק אין לאָדז איז עס געקומען צו אַ קאָנפליקט און די פאַבריק איז געשלאָסען געוואָרען. 1100 אַרבייטער זענען געבליבען אויפ'ן גאַס.

אין דער פאַבריק פון קאַראָל אייזערט איז ענטשטאַנען אַ לוין-סכסוך, ווייל די דירעקציע האָט געוואָלט קירצען די לוינען און ווען די אַרבייטער זענען אויף דעם נישט איינגעגאַנגען האָט די דירעקציע געקינדיגט די אַרבייטער און אַרויסגעהאָנגען אַ מעלדונג, אַז אין 2 וואָכען אַרום ווערט די פאַבריק געשלאָסען.

*

(2) פרייטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער הויפּט-פערוואַלטונג פון קלאַסען-טעקסטיל-פערבאַנד. דער לייטער פון פערבאַנד ה' וואָלטשאַק האָט אָנגעוויזען, אַז די פאַבריקאַנטען האָבען איצט, אויסנוצענדיג דעם איצטיגען קריזיס, אָנגעהויבען אַן אַקציע אָפּצונעהמען די דערגרייכונגען פון די טעקסטיל-אַרבייטער. ער האָט איבערגעגעבען וועגען די קאָנפליקטען אין די פאַבריקען פון בעניך אייזערט, גליקסמאַן, אין ביליץ פערלאַנגען די פאַבריקאַנטען, אַז כ'זאָל אָפּגעשאַפט ווערען דער אַרט. 1156, לויט וועלכען מ'טאָר נישט אָפּזאָגען קיין אַרבייטער בעת ער איז קראַנק. דער אַרטיקעל גילט בלויז אין אויבערשלעזיען, דאַגעגען אין לאָדז קען מען אָפּזאָגען אַן אַרבייטער 4 וואָכען נאָכדעם, ווי ער ווערט קראַנק. אין „טשענסטאָכאָוויען" זענען רעדוצירט געוואָרען 1000 אַרבייטער, איצט זענען אָפּגעזאָגט געוואָרען 5000 אַרבייטער.

נאָכ'ן רעפעראַט האָט זיך ענטוויקעלט אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צוליב די נידריגע לוינען אין דער טעקסטיל אינדוסטריע, צוליב דער שטייגערונג פון לעבענס-אויסהאַלטונג אין לאַנד. אָנצונעהמען אַלע מיטלען, און נישט צו דערלאָזען, אַז די פאַבריקאַנטען זאָלען פערקלענערן די לוינען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען זיך ווענדען וועגען דעם ענין מיט אַן אינטערווענץ צום אַרבייטס-מיניסטער.

צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען אין פאַל די פאַבריקאַנטען וועלען זיך פער'עקשנ'ען נישט אָפּשטעלען זיך אַפילו פאַר אַקטיווער הילף פאַר די אַרבייטער אין זייער קאַמף פאַר איינהאַלטען די ביזאיצטיגע לוינען. אין אויפפאָדערען די אַרבייטער פון לאָדזער קרייז צו קומען מיט מאַטעריעלער הילף פאַר די לאָקאַוטירטע אַרבייטער.

קרולס מערדער האט נאך א פראצעס

(2) דער מערדער פון דעם הויז-בעזיצער קרול ראָמאַן שטשעטשינסקי, וועלכער איז דורכ'ן קרייז-געריכט פע'משפט געוואָרען אויף 15 יאָהר שווערע טורמע ווערט, ווי מען אינפאָרמירט אונז, מאָרגען אַרויסגעשיקט קיין פּיעטרקאָוו, וואו ער וועט שטעהן פאַר'ן געריכט אַלס בעשולדיגטער אין אַ רייהע באַנדיטען אָנפאַלען. דער מערדער האָט אַ פראָצעס פאַר אַ בעוואָפנטען באַנדיטען-אָנפאַל מיט געוועהר אין די הענט צוליב רויבצוועקען.

ווילט איהר אז אייערע וואוינונגען זאלען נישט בלייבען אויף הפקר בשעת איהר זייט אויף זומער-וואוינונגען און אין קור-ערטער?

דאָס פערזיכערונגס-ביוראָ פון ה' מרדכי חיים רומקאָווסקי, קילינסקיעגאָ 105, טעלעפאָן 12.50 נעהמט אָן אַלע אַרט אַסעקוראַציעס פייער און גנבה ספּעציעל וואוינונגען. אַלע, די וועלכע פאָהרען איצט אַפּ, דאַרפען תיכף קלינגען טעלעפאָן 12.50 און זיי וועלען זאָפאָרט בעזוכט ווערען און אַרויספיהרען די אַסעקוראַציע, כּדי די לאָדזער איינוואוינער זאָלען אין די זומער-חדשים זיין רוהיג און נישט דאַרפען מורא האָבען פאַר גנבות. און עס זייער איינגענער אינטערעס דאָס תיכף אַרויספיהרען קלינגט טעלעפאָן 12.50 און רעד. ביוראָ פון מרדכי חיים רומקאָווסקי.

שטאטישע ארבייט פאר ארבייטסלאזע

פרייטאָג האָט אַ דעלעגאַציע פון די קלאַסען-פעראיינען, „פּראַצאַ" און פון „קאַרטעל", זיך געווענדעט צום וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי מיט אַ פאָדערונג אז דער מאַגיסטראַט זאָל פערגרעסערן די צאָהל בעשעפטיגטע אַרבייטער ביי די שטעטישע אַרבייטען, די דעלעגאַציע האָט דערביי אָנגעוויזען, אַז די מיליאָניגע הלואה, וואָס דער מאַגיסטראַט בעקומט איצט וועט שאַפען אַרבייטס-מעגליכקייט פאַר אַ געוויסער צאָהל אַרבייטער.

וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי האָט געענטפערט דער דעלעגאַציע, אַז דער מאַגיסטראַט האָט איצט די גרעסטע זאָרג צו בעשעפטיגען, וואָס אַ גרעסערע צאָהל אַרבייטסלאָזע. די מיליאָניגע הלואה קען אין אַ גאַנץ קליינער מאָס לעזען די גרויסע אַרבייטסלאָזיגקייט, אגב איז די הלואה נאָך נישט איינגעפלאָסען אין דער שטעטישער קאַסע.

אויב די רעגירונג זאָל נישט קומען באַלד מיט אַ גרויסער הילף, אויב פון די רעגירונגס-קרייזען זאָל מען נישט פעראינטערעסירען זיך מיט דער הונגערנדער בעפעלקערונג אין לאָדז, וועט דער מאַגיסטראַט גאָרנישט קענען אויפטון. היינט צו טאָג בעשעפטיגט דער מאַגיסטראַט העכער 2000 אַרבייטער.

בעת'ן געשפּרעך האָבען די פאָרשטעהער פון די פראָפ. פעראיינען פאָרגעשלאָגען, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל בעשעפטיגען בלויז אַרבייטסלאָזע וועלכע וואוינען אין שטאָט. וויצע-פּרעזידענט ראַפּאַלסקי האָט אונטערשטראָכען, אַז דער מאַגיסטראַט האַלט זיך שטרענג אָן דעם פּרינציפּ, ווייל עס געהט אין דעם צו הילף צו קומען קודם כל די אַרבייטסלאָזע פון לאָדז.

היינט אין העלענאוו פערוו"לונג פון לינת החולים

היינט אין העלענאוו פערוו"לונג פון לינת החולים

פון ארבייטס-געריכט

(7) אין אַרבייטס-געריכט איז בעהאַנדעלט געוואָרען די אָנקלאַגע פון דער אָנגעשטעלטער מעלאַניע באָגוסלאַווסקאַ (וואָרינסקאַ 7), וועלכע האָט געאַרבייט אין דער מלוכה'שער דרוקעריי (פּיעטרקאָווער 85) אַלס געהילף-בוכהאַלטער מיט אַ גאַזשע 120 זל. דעם 14 פעברואַר האָט די פערוואַלטונג די באָגוסלאַווסקאַ געקינדיגט אויף 14 טעג, אַזוי אָבער ווי די באָגוסלאַווסקאַ געהער צו די אינטעלעקטועלע אַרבייטער — פאָדערט זי אַ קינדיגונג פאַר 3 חדשים 350 זל.

דאָס געריכט האָט איהר צוגעמשפּט די גאַנצע סומע מיט 10 פּראָצענט פונ'ם 29 אַפּריל און 45 זלאָטעס געריכטס-קאָסטען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

ז. עפּשטיין (פּיעטריקאָווער 225), מ. באַרטאָשעווסקי (פּיעטריווער 95), מ. ראָזענבלום (ציגעל גאַס 12), באַרפיין (ווסכאָדניאַ 54), י. קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

יודיש טעאַטער אין פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאַן און א. קאָמפּאַניעץ.
גאַסטראָלען פון בעריהמטער סובּרעטין און געזאַנגס-ליבהאָבער
וויערא קאַניעווסקא און פאול ברייטמאַן
מיט'ן אנטייל פון מאַקס בריז.
היינט, זונטאָג, דעם 9-טען און דינסטאָג, דעם 11-טען, 9 אַ זייגער אין אָווענד
פּרעמיערע!!! צום ערשטען מאָל אין לאָדז! פּרעמיערע!!!
דער שלאַגער פון קאַמינסקי'ס טעאַטער אין וואַרשאַ
נייע הערליכע געזאַנגס-נומערן / איינשטודירטע נייע טענץ / קנאַבען-כאָר
דאס חזנ'דל
אין 3 אַקטען פון שטיינבערג,
מוזיק פון רומשינסקי.
די הויפּט-ראָל „דאָס חזנ'דל" — וויערא קאַניעווסקא.
ראָל „דוד" — פאול ברייטמאַן.
מאָרגען, מאָנטאָג, ד. 10-טען, 9 אָוו. גרויסע פּאָפּול. פאָרשטעל. פון 1 ביז 2.50
די אין לאָדז בעליבטע פּיעסע
דאס פענסיאָן-מיידעל
אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ. ראָל „פּענסיאָן-מיידעל" — וויערא קאַניעווסקא,
ראָל „אָרענשטיין" — פאול ברייטמאַן.
ס'נעמט אָנטייל (לויט א. ב.) פּרויען: בעזמאַן, באַריסאָווא, מאַכאַראָווסקאַ, נערה, פאָדערמאַן, קאַרעני, קאָמפּאַניעץ. מענער: אַריעל, אייזענבערג, צאַלבירסקי, האַמבורגער, מאַכאַראָווסקי, מאָטקאָוו, ניהויז, פּאָלאַנסקי, ישראל קאָמפּאַניעץ, ראַבינאָוויטש, ראַקאָוו.
אַדמיניסטראַטאָר: מ. אַרנוואַלד. מוזיקאַלישער לייטער: ל. זעלמאַן.
בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
נעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
אַמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

פון האנדעלס־געריכט

נייע באנקראטען

(—) דעם 7 מאי האט די פירמע ג. אייזען (נאוואמיעסקא 13) זיך געווענדעט אין האנדעלס־געריכט, וועגן בעשטימען א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. דער בילאנס, וואס פערענדיגט זיך מיט דער סומע פון 397 טויזענט זל. ווייזט אין אקטיוו אן׳איבערשוס פון 137 טויזענט זל. דער עקספערט פון האנדעלס־געריכט האט אויף דער פרייטאג׳ריגער זיצונג אפגעגעבען א בעריכט, אז די פירמע בעזיצט א בעדייטענדען אקטיוו און אז אין 6 חדשים צייט וועט זי זיך קענען ארויסדרעהען פון די שווע יגקייטען.

אויסהערענדיג א רייה קרעדיטארען, וועלכע זענען מסכים געווען אויף דער צאהלונגען־פראלאנגאציע, האט דאס געריכט בעשטימט א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים.

(—) איזאק פרעקענבערג האט זיך אין אנהויב אפריל געווענדעט וועגען פראלאנגירען איהר די צאהלונגען. פרייטאג איז אריינגעקומען א ווענדונג פון דער פירמע, אז זי איז דורכגעקומען מיט די קרעדיטארען און ציהט צוריק די ביטע וועגען פראלאנגאציע. די ביטע איז דעריבער נישט בעטראכט געווארען.

(—) די פירמע מ. טענענבוים (ווידען־געשעפט פיעטריקאווער 40) האט בעקומען א ווייטערדיגע פראלאנגאציע פון די צאהלונגען אויף 3 חדשים.

(—) דאס האנדעלס־געריכט האט נעכטען ווידער בעטראכט עטליכע ענינים וועגען „אופאדלאשטש״:

דאס געריכט האט ערקלערט אנ׳„אופאדלאשטש״ דער פירמע ס. מ. יאקובאוויטש, ציגעלנאם 27, און פעראורדענט יאקובאוויטשען אריינצוזעצען אין ארעסט פאר באנקראטירטע. אלס געריכטס־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען ריכטער האמבורגער, אלס קוראטאר אדוו. קיאווסקי.

„אנ׳אופאדלאשטש״ איז אויך ערקלערט געווארען די גאלענטעריע־פירמע וואצלאוו נישינאווסקי, פיעטריקאווער 175, דער באנקראטירטער איז געשטעלט געווארען אונטער פאליציייאישער אויפזיכט. אלס געריכטס־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען ריכטער פאזנאנסקי, אלס קוראטאר אדוו. פיכנא. ווייטער איז ערקלערט געווארען אנ׳„אופאדלאשטש״ דער פירמע ש. קאכאנסקי, ציגעלנאם 71. אלס געריכטס־קאמיסאר איז בעשטימט געווארען האנדעלס־ריכטער ליבראך און אלס קוראטאר אדוו. יאסטוזשעמבסקי.

דא איז געקומען די ערקלערונג פון „אופאדלאשטש״ איבער דער זאקען און האנד־שוה־פאבריק „סטאקינג״, נאוואראט 87, די אינהאבער מ. גיל, אבראם וואפסי און יעקב לובינסקי איז בעשלאסען געווארען צו שטעלען אונטער פאליציייאישע אויפזיכט. געריכטס־קאמיסאר — ריכטער קאן, קוראטאר אדוואקאט פלאנער, צום סוף איז ערקלערט געווארען „אופאדלאשטש״ דער זאקען־פאבריק נאכטינגער, זאמארוקא 16 מיט א טערמין פון 15. מאי געריכטס קאמיסאר — ריכטער לאושינסקי קוראטאר — אדוו. ווארושינסקי.

מכוח דעם באנקראט פון דער פירמע אברהם גאטעס, באריסא גאס, האט דא סגעריכט בעשלאסען צו אקצעפטירען דעם אויסגלייך וואס די פירמע האט אראנגעפיהרט מיט איהרע בעלי־חובות. די בעלי־חובות האבען מסכים געווען צו רעגולירען די חובות מיט 40 פראצענט.

דאס האנדעלס־געריכט האט נישט בעריקזיכטיגט די ביטע פון דער באנקראטירטער פירמע ראזענפעלד אין פאדעמביץ, וועגען ארויסגעבען איהר א גלייט־בריף.

דער היינטיגער קאאפעראטיווען־טאג

דער פלאן פון די פייערונגען

די קאאפעראטיווע בעוועגונג אין דער גאנצער וועלט האלט אין זאיין וואקסען און פערשפרייטען זיך.

אויך ביי אונז אין פוילען האט די בעוועגונג, הגם די איז נאך זעהר יונג, אנגענומען ברייטע פארמען און פונדרעוועט זיך אלץ מעהר איין.

זייט א רייה יאהרען איז בעשלאסען געווארען צו פייערען יעדעס יאהר, זונטאג, נאכ׳ן ערשטען יוני, דעם קאאפעראטיוועז־טאג.

אינ׳ם דאזיגען טאג ווערען איינגעארדענט אקאדעמיעס, אגיטאציע־ און אויפקלערונגס־פערזאמלונגען, ס׳ווערען ווערבירט נייע מיטגלידער פאר די פערשידענע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען: קאנסום־קאאפעראטיווען, קאאפעראטיווע בענק, פראדוציר־קאאפעראטיווען, וואוינונגס־קאאפעראטיווען, רוהה־מאטעריאלען־קאאפעראטיווען א. אז. וו.

אין לאנד צעהלען די קאאפעראטיווען א גרויסע צאהל מיטגלידער, אזוי צ. ב., האט דער קאנסום־קאאפעראטיווען־פערבאנד, וואס נעהמט ארום 9 קאאפעראטיווען מיט 41.621 מיטגלידער געמאכט אנ׳אומזאץ פון 12 מיליאן זל.

ביי יודען זענען אמשטארקסטען פערשפרייט אין לאנד די קאאפעראטיווע בענק.

אין לאנד איז דער קאאפעראטיווער טאג בעשטימט געווארען אויף היינט ד. 9. יוני.

די פייערונגען וועלען זיך אנהויבען שבת אין אווענט מיט א צאפשטיק איבער ד (ג׳אסען פון שבאס, זונטאג אין דער פריה וועלען זיך די קאאפעראטיווע מיטגלידער צוזאמענקלייבען אין די דריי מעל־פונקטען: באלוטער מארק, אנדראאוועס מארק טעאטער „פאפולארני״; אויף נייערס מארק, אויף דאקיטשינער 93 און ווידזעווע; און פאר „רושוויגאנע״ אין זיא שעה.

פון די זאמעל־פונקטען וועלען אלע מארשירען צו שייבלערס מארק, וואו ס׳וועט זיך פארמירען א דעמאנסטראציע, וועלכע וועט ארורכגעהען די גאסען: גלובנא, פיעטריקאווער, זעלאנא. אויפ׳ן גרינעם מארק וועלען געהאלטען ווערען רעדעס און דער מיטינג וועט פונאנדערגעלאזט ווערען.

5 א זייגער וועט אין ומער־קינא (שענקעוויטש 40) פארקומען אנ׳אקאדעמיע.

אקאדעמיעס ארדנען אויך איין די קאאפעראטיווע בענק.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם קאאפעראטיווען־טאג איז איינגעארדענט געווארען א ווערבירונגס־װאך אין אלע קאאפעראטיווען, ס׳ווערען אנגענומען נייע מיטגלידער צוו. זיי אין די יודישע: אינ׳ם אלגעמיינעם קאאפעראטיוו (פאלורניאוא 20) אינ׳ם קאאפעראטיוו „האמער״ (צמענטארנע 3) א. אנד.

פאר ארבייט מוז מען צאהלען אין מזומן

(2) די פירמע פיעטראווסקי אל. קאשטשושקי 38 (מעכאנישע פאבריק פון טריקאטאזש אויסארבייטונגען) האט אויסגעצאהלט איהרע ארבייטער און בעאמטע די ג יגאזשעס מיט וועקסלען. די ארבייטער האבען נישט געקאנט מסכים זיין מיט אזא לאגע, ווייל זיי האבען געליטען הזיקות ביים דיסקאנטירען. האבען זיך די ארבייטער געווענדעט צום ארבייטס־אינספעקטאר נאך אנ׳אינטערווענץ. דער ארבייטס־אינספעקטאר האט אראנגעפיהרט אנ׳אויספארשונג אין דעם ענין און בעשטראפט דעם פאבריקאנט מיט 150 זל.

פאר אן־ענליכען חטא האט דער אינספעקטאר בעשטראפט די פירמע וויסגראדסקי שטרימפ פאבריק דרעוונאווסקא 26 מיט 100 זל. שטראף.

א רויב־אנפאל אין מיט׳ן גאס

(פ) עהערנעכטען ארום 11 ביינאכט איז אויף דער אהיים געהענדער בראניסלאווא שטשעפניאק לעבען הויז, וואו זי וואוינט אויף דרעוונאווסקא 52, אנגעפאלען עפעס א באנדיט, מיט א שטיין איהר דערלאנגט אין קאפ, אזוי יאן זי איז פערטויבט געווארען און 5 ־אן יהר ארויסגעריסען פון די הענד דעם האנד־טאש אין וועלכער עס זענען געלעגען 12 זלאטעס מזומן געלד, א זייגערל פאר 60 זלאטעס און אנדערע קלייניגקייטען. דער באנדיט האט געפרובט באלד ענטלויפען, עס האבען איהם אבער פערהאלטען צופעליגע דורכגעהער, וועלכע האבען בעמערקט זיין באנדיטען אנפאל.

אין דעם פאליצוי קאמיסאריאט האט זיך דער פערברעכער אנגערופען — יוזעף נאוואק. וואוינט אין לאדז.

פאבריק־שרפות

(—) פרייטאג בייטאג איז אויף לעשנא 3 אין דער פאבריקס־געביידע פון די ברידער מילער אויסגעבראכען א שרפה. ס׳זענען באלד אלארמירט געווארען 4 אפטיילונגען פון די פייערלעשער, וועלכע האבען זיך גענומען לעשען די שרפה. אויפ׳ן 2. און 3. שטאק פון דער פאבריקס־געביידע געפינט זיך די שפינערייי פון די בר. מילער, אין דער סוטערינע און 1. שטאק געפינט זיך א רייסערייי פון ר. ליפינסקי, דאס פייער האט זיך בעוויזען אין דער סוטערינע בעת אויף אלע 3 שטאקען איז געווען די ארבייט אין פולען גאנג. צווישען די ארבייטער איז ענטשטאנען א פאניק, אלע האבען זיך געווארפען צו די טרעפ, וואו ס׳איז געווארען א גוואלדיגע דריקערייי און ענגשאפט, אבער צום גליק איז זיך בעגאנגען אהן קרבנות. די פייערלעשער האבען באלד גענומען צו פערהיטען, אז דער פייער זאל זיך נישט אריבערווארפען ארויף אויף די שטאקען און דאס איז זי ייגעלונגען.

ווי די פאליציייאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, איז די שרפה אויסגעבראכען פון א פונק, וואס איז ארויס פון א מאשין און האט געטראפען אין בוימוואהל, וואס האט זיך דארט געפונען

(ס) אין ענינאנס פאבריק יוליוש גאס 30|32 האט עהערנעכטען אויסגעבראכען א שרפה צוליב דעם, וואס עס האבען זיך אנגעצינדען שמאטעס.

די פייערלעשער האבען די שרפה באלד אפגעלאשען.

א קאמיסאר אין דער קראנקען־קאסע

(2) ווי מיר דערוויסען זיך איז אמת דער קלאנג, אז אין דער לאדזער קראנקען־קאסע איז בעשטימט א רעגירונגס־קאמיסאר, און אז אויף דעם אמט איז בעשטימט געווארען דער דירעקטאר פון פאזנאנסקיס פאבריק ה׳ לאפושאנסקי שטעלט זיך ארויס פאר ריכטיג.

ה׳ לאפושאנסקי איז בשעתו געווען אויף א לייטענדען אמט אין דער מלוכה קאנטראל קאמער, מיט עטליכע טעג צוריק איז ה׳ לאפושאנסקי ארויסגערופען געווארען קיין ווארשא אין ארבייטס־מיניסטעריום און נעכטען איז אונטערגעשריבען געווארען זיין נאמינאציע־אקט. וועגען דעם איז שוין אפיציעל מיטגעטיילט געווארען דער פערוואלטונג פון דער קראנקען־קאסע.

דער נייער קאמיסאר וועט שוין די טעג איבערנעהמען זיין אמט.

היינטיגע גארטען־פערוויילונג לטובת „לינת החולים״

היינט, זונטאג קומט פאר אין „העלענאוו״ א גרויסע גארטען־פערוויילונג מיט א רייכער פראגראם: טעאטער לאטעריע און פערשידענע אטראקציעס. די גאנצע הכנסה איז בעשטימט פאר „לינת החולים״.

די דאזיגע געזעלשאפט, וואס האט לעצטענס צוליב׳ן קריזיס גרעסערע הוצאות, ווייל איצט ווענדען זיך צו דער אינסטיטוציע נאך הילף מעהר יודען ווי פריהער, האט צוליב׳ן זעלבען קריזיס פערקלענערטע הכנסות, ווייל פון די, וואס האבען פריהער געצאהלט פאר דער אינסטיטוציע, קענען דאס איצט נישט טון, און אנדערע דארפען אפשר אליין אנקומען נאך הילף.

ס׳איז דעריבער וויכטיג, אז אלע וועלען זיך בעמיהען צו שטיצען די פערוויילונג, און דורך דעם פערשטארקען די מיטלען פון „לינת החולים״, כדי די אינסטיטוציע זאל קענען ווייטער נישט־געשטערטער הייט פיהרען איהר נוצליכע טעטיגקייט.

היינט אין העלענאוו פערוויילונג פון לינת החולים

פון וואוינונגס־קאאפעראטיוו ביי די מאגאזין „שניידער

דער וואוינונגס־קאאפעראטיוו ביי די מאגאזין־שניידער האט געפונען א גרויסען אפקלאנג אין די ברייטע קרייזען פון די לאדזער יודישע האנדווערקער. פון טאג צו טאג וואקסט די צאהל מיטגלידער און עס ליגט שוין א פאי־קאפיטאל פון קרוב 100,000 זל.

מיט איינגע טעג צוריק איז געקויפט געווארען א גרעסערער פלאץ (פאנסקא רוג זאוואדזקא) און עס וועט אויסגעבויט ווערען א הויז פאר 150 איינוואוינער.

א בעזונדערען אינטערעס פאר דער אידעע צו שאפען ביליגע קאאפעראטיווע וואוינונגען פאר דער ארימער בעפעלקערונג אין אונזער שטאט, ווייזט ארויס די לאדזער יודישע אינטעליגענץ, וועלכע דינט דער אונטערנעהמונג מיט אלע מעגליכע אנווייזונגען, עצות, און זאגט צו איהר אונטערשטיצונג.

פון מילך־הענדלער־פעראיין

אלע מילך־הענדלער, דארפען קומען היינט זונטאג אין פעראיינס־לאקאל פולנאצנא 91.

ביי די שניידער כאלופניקעס

די שניידער־כאלופניקעס לעבען ביי אויסערגעוועהנליכע שלעכטע בעדינגונגען. מען ארבייט געציילטע וואכען אין סעזאן, די ארבייט ווערט ס׳רוב געדעקט מיט וועקסלען און נישט איינמאל ווערט זי איינגאנצען נישט געצאהלט.

און אויף די פאר וואכען ארבייט, לאזען זיך דאס די שטייער־אמטען אויף דעם ארימען כאלופניק. מען נעמט ארבייטס־מכשירים, סח׳רות, וואס מען קריגט פון מאגאזינער אויסצוארבייטען.

היינט, זונטאג קומט פאר אין מאגאזין־שניידער־פעראיין, אל. 1 מאי 2 א פראטעסט־מיטינג בנוגע די עוולות, וואס ווערען בעגאנגען לגבי דעם מאגאזין־שניידער.

וועלט־קאנפערענץ פון די ראדיקאלע ציוניסטען

צו דער קאנפערענץ פון די ראדיקאלע ציוניסטען, וועלכע קומט היינט פאר אין ווארשא, פאהרען אלס דעלעגאטען פון לאדז פאלגענדע פערזאנען: א. ח. רומקאווסקי, מאג. ש. געליבטער, א. ב. קאצבערג, י. צוקערמאן, י. ש. ראדליך און ש. ל. ווארשאוויצקי.

פון ציוניסטישען פאלקס־אוניווערזיטעט

היינט, זונטאג, אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (צעגעלניאנא 4) א פארלעזונג פון ד״ר י. קאנטארטשיק (בערלין) אויף די טעמע: „ענטארטונג און ווידערגעבורט״ (גלות און ארץ־ישאל).

דער איינגאנג צו דער פארלעזונג איז פריי.

„ניעדאלא דזשיעטשענצא״

בויט אנ׳אייגען יתומים־הויז

היינט זונטאג 12 א זייגער בייטאג וועט פארקומען די פייערליכע גרונט־שטיין־לעגונג פון אנ׳אייגענעם יתומים־הויז, וועלכען ס׳געהט בויען די געזעלשאפט, „קינדער־עלענד״.

צו דער פייערונג וועלכע וועט פארקומען אויפ׳ן פלאץ פון יתומים־הויז אויף רוג כראביאווסקא און קאנטנא זענען איינגעלאדען פארשטעהער פון דער מאכט, געזעלשאפטליכע טוער, פרעסע און אנד.

פערזאמלונג פון בוכבינדער

אין צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד (פאלורניאווא 4) איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון בוכבינדער און לינירער. די פערזאמלונג האט געעפענט מ. בארובקא וועלכער האט פארגעווארפען דער אלטער פערוואלטונג אז זי איז נישט געווען טעטיג און צוליב דעם האט דער פעראיין א סך געליטען אין דער נייער פערוואלטונג זענען געוועהלט געווארען מ. בלומשטיין (פארזיצער) מ. בארובקא (וויצע־פארזיצער), ס. מאשענבערג, סקורקא, אלפערט. קאנדידאטען: זאוואדזקי, שימשעוויטש. רעוויזיאנס־קאמיסיע גמיעלניצקי, קאנטראוויטש.

היט אייערע קינדער!

(מ) אויף פאמארסקא לעבען 50 איז א לאסט־וואגען אנגעפאהרען אויף דער קליינקער 3 יעהריגער רייזעל שוסטער. דאס קינד איז שווער פערוואונדעט געווארען. די פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף. דער פוהרמאן איז ענטלאפען.

קליינגעלד וויל ער נישט, נאר דווקא — גרויס געלד

צו ה׳ בערקאוויטש אויף קילינסקא 11 איז אריינגעקומען אנ׳אינקאסענט פונ׳ם רעיענט אויף פעטריקאווער 27 מיט א וועקסעל אויף 50 זל.

ה׳ בערקאוויטש האט געוואלט דעם אינקאסענט בעצאהלען דאס געלד. דער אינקאסענט האט אבער זיך אפגעזאגט אנצונעמען דאס געלד, ווייל ס׳איז געווען... בלויז קליינגעלד. ער האט איבערגעלאזט א מיטטיילונג, אז ס׳וועט געמאכט ווערען א פראטעסט.

זייט ווען איז קליינגעלד (בילאן) ביי אונז נישט קיין צאהלונגס־מיטעל?

אינטערעסאנט צי האט דער אינקאסענט בעקומען אזא אנווייזונג פון זיין רעיענט, צי ער האט אזוי געהאנדעלט אויף זיין אייגענער אחריות.

היינט אין העלענאוו פערוויילונג פון לינת החולים

מאטורא אין דער יודישער פרויען גימנאזיע

די טעג האבען זיך געענדיגט די מאטורא־עקזאמענס אין דער יודישער פרויען־גימנאזיע (פיאטראווסקא גאס 7), וועלכע זענען דורכגעפיהרט געווארען דורך די לעהרער פון דערזעלבער גימנאזיע אונטער׳ן פארזיץ פון לייטער פון דער גימנאזיע, דירעקטאר מיכאל בראנדשטעטער.

מאטורא־צייגנישען האבען בעקומען באמס חוה, בלאך מאטילדא, כאבאנסקא פרלה, פרינדלאנד חוה, גיטלין מאלא, גאלדשטיין חוה, גרינבוים בילה, הירש אבוגיל, יאבלאנסקא בילה, קאנטאר רות, קארעליצקא שרה, קאבענאקי רבקה, קראסקאפף רילה, ליפשיץ אסתר, ליטווין מרים, מאשוביטש דבורה, פיגולא חנה, פוגיר רחל, ראבינזאן מרים, ראזען אסתר, רוזענשטיין פרלה, סולקעס חיה, שייניאק ברינה, שפערלינג חנה, שטערענקאץ דבורה, וויס בהא, וואכסקער נעלא, זילבערבערג נאטאליא.

היינטיגע ראַדיאָ-פּראָגראַם

12.00. וואַרשע, טראַנסמיסיע פון שטאָט־ראַטהויז. די פייערליכקייט פון דער ערעפנונג פון זאַמענפאַהר פון דער פעדעראַציע צו שיצען ראָס פאַטערלאַנד. 15.00 — וואַרשאַ טראַנסמיסיע פון די אינטערנאַציאָנאַלע פערד־געיעגען 16.35 — קראַקאָ, „פּראָבלעמען פון מאָדערנעם טעאַטער" רעפעראַט פון ד״ר מ. קנאַקער. 17.00 — וואַרשאַ 18.20 פּויזען, אָפּערן־דועט אויסגעפיהרט דורך מאַריאַ קישעלעווסקאַ און וואַנדע רעסלער. 19.20— קראַקאָ, „די ביאַלאָרוסישע סטאַציעס און זייער באַדייטונג", רעפעראַט פראָפ. ד״ר שערלעצקי. — 19.20 — וואַרשאַ, „די געשיכטע פון מאָדערנעם יאַפּאַן", רעפעראַט פון פראָפ. באָגדאַן ריכטער. 19.20 פּויזען, „לעבעדיגע זעגן טויטע", רעפעראַט פון יאַן פיעטושיצקי. 20.30 וואַרשאַ, טראַנסמיסיע פון קאָנצערט פון „האַלינא שוויצאַרסקאַ" און דער ליטעראַרישער פירטעל שעה. 20.30 — פּויזען, קאָנצערט פון די פּראָפעסאָרען זיגמונט ליטשעצקי און זשדיסלאַוו יאַנקע. 22.05 וואַרשאַ דיייעהריגע ליטעראַרישע פּרייזן — זאָפיאַ נאַלקאָווסקאַ — דער פּרייז פון דער שטאָט לאָדז רעפעראַט פון זשיסלאַוו דעמביצקי. 22.25 — וואַרשאַ, קאָמוניקאַט פון פּאַ״ט. 23.24 — וואַרשאַ, טאַנץ־מוזיק פון „אַאַ״. — 17.50 — ווין, סימפאָנישער קאָנצערט. 19.30 — שטוטגאַרט, אויפטריט פון דער יאַפּאַנישער זינגערין ראַטסי יאַס. 19.30 — פראַנקפורט, פּוטשיניס אָפּערע „ראָסמערעל פון בנרב". 20.05 — ווין, „קעניג עריפּסאַפאַקלעס. 20.25 — מיילאַנד, „לוקרעציאַ באָרדשאַ", אָפּערע פון ראַניצעטי. 21.00 — רוים, אָפּערע פון ספּאָנטיני. 22.05 — לאָנדאָן, סימפאָנישער קאָנצערט אונטער דער אָנפיהרונג פון קאָמפּאָזיטאָר גלאַזונאָוו.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 32-41

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער סוזעכע קראַנקהייטען. היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּע (האָר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוענד.

ספּאָרט-בעוועגונג.

מאיר ווייגאַרטען — ווידער מייסטער פון פּוילען

געכטען האָבען זיך אין לאָדז אָנגעהויבען די אַטלעטישע מייסטערשאַפט-קאַמפּען פון פּוילען.

אין די קאַמפּען אין הויבען געוויכטער און רינגקאַמפען נעהמען אַנטייל קרוב 200 אַטלעטיקער פון אַלע עקען פּוילען.

נעכטען אין ערשטען טאָג זענען פאָרגעקומען קאַמפּען אין הויבען געוויכטען. דעם בעסטען רעזולטאַט האָט ערצילט מאיר ווייגאַרטען (בר-כוכבא), וועלכער האָט אין 3 קאָנקורענצען (הויבען, שטויסען, דריקען) געהויבען 233 קילאָ, ערצילענדיג צום 5-טען מאָל דעם פּוילישער מייסטערשאַפט-טיטעל אין צווייי וואָגען.

היינט קומען ווייטער פאָר די קאַמפּען און די פינאַלען פון די רינג-קאַמפּען.

7 און 8 טאָג רינג-קאַמפען אין צירק

די רינג-קאַמפּען אין צירק האָבען אין די לעצטע 2 טעג געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען.

פרייטאָג: שטעקער—שפּיוואַטשעק אָן רעזולטאַט. 2) שטיבאָר האָט אין פערלויף פון 40 סעקונדען בעזיגט קואַפינסקין, 3) ווייס האָט בעזיגט וואַלושעווסקי׳ן אין דער 13 מינוט. דער דעצידירענדער קאַמף צווישען שטשערבינסקין און פעטראָוויטש׳ן האָבען זיך פערענדיגט מיט׳ן נצחון פון לעצטען אין דער 23 מינוט.

שבת: 1) ווייס—קעהלער — אָן רעזולטאַט. 2) שטיבאר האָט בעזיגט קאָכאַנסקי׳ן אין דער 2 מינוט. 3) שפּיוואַטשעק—פעטראָוויטש — אָן רעזולטאַט און 4) שטעקער—קראַוס (דעצידירענדער קאַמף) האָט געזיגט שטעקער אין דער 23 מינוט.

היינטיגער קאָנצערט אין „העלענאָוו"

אין העלענאָוו קומט היינט פאָרמיטאָג פאָר אַ מוזיקאַלישער פריהמאָרגען אונטער דער לייטונג פון דירעקטאָר ר. טעלמאַן.

פון דער לאָדזער קרעדיט-באַנק

(פּיעטרקאָווער 6)

ווי בעקאַנט עקזיסטירט שוין די באַנק איבער 3 וואָכען און פיהרט שוין אַ שעהנע פּרוכטבאַרע טעטיגקייט, זי האָט שוין אָנגעהויבען אַרויסגעבען איהרע מיטגלידער אָהנפּראָצענטיגע הלוואות און דיסקאָנטירט וועקסלען אויף אַ זעהר קליינעם צינז פוס, אַזוי אַז דאָס האָט פיל געלינדערט די נויט און קריזיס ביי איהרע מיטגלידער.

אַלע מיטגלידער ווערען אויפגעפאָדערט זיך צו פאַרשרייבען פון זונטאָג פון 4 — 6 אויף אָהן-פּראָצענטיגע הלוואות, וועלכע ווערען שוין אַרויסגעגעבען.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט-, האָר און געשלעכטס-קראַנקהייטן ... נעהמט אָן פון 6 ביז 9 ...

מעלדונגען

דער דאַנציגער רב אין לאָדז

צו די התחלת הספר וואָס װעט אײן הייגט זונטאָג הגביר הנדיב ר׳ דוד נ״י ראַקאָווסקי פון דאַנציג אין דער פּלאַצקער שוהל וואָלבאָרסקאַ 29 קומט מיט דער בעוואוסטער דאַנציגער אָרטאָדאָקסישער רב, הרה״ג ר׳ יעקב מאיר סעגאַלאָוויטש וועלכער וועט האַלטען אַ רעדע מעינינא.

אַכטונג פריזיער-מייסטער!

היינט זונטאָג 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-קלוב אַן אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון אַלע פריזיער מייסטער.

אויפ׳ן טאָג-אָרדנונג געפינט זיך: דער בעריכט פון דער קאָנפערענץ פון יודישען און קריסטליכען פריזיער-מייסטער-פעראיינען מיט די פאַרשטעהער פון די יודישע און קריסטליכע פריזיער-אַרבייטער, וואָס איז פאָרגעקומען פרייטאָג אָוענד.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאָג-אָרדנונג ווערען אַלע פריזער-מייסטער געבעטען פינקטליך צו קומען.

די פערוואַלטונג פון פריזיער-מייסטער-פעראיין פּאָלודניאָווא 4.

לאָזט נישט הפקר אייער פערמעגען

בעשפּאַרט איהר פערמעגען אויף זומער-וואוינונגען, קליינגט אָן טעלעפאָן 75-88, וועט מען אייך פערזיכערן אייערע וואוינונגען, פאַבריקען און געשעפטען פון פייער און גנבות צו זעהר צוגענגליכע בעדינגונגען. 7418

אינספּעקטאָר פון גרן-און קאַפּיטאַל-פערזיכערונג

ח. קאַנסקער, קאַמיענאַ 9.

טעלעפאָן 75-88.

עלטערן!

אין מאָן לאַנג ערוויסטירענדען חדר-שולע ווערען אָנגענומען קינדער וואָס לערנען אין פּאָווסעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש״י, נ״ך, משניות, גמרא, חיבור, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריוּת ועלעבס צוזאַמענשטעלען, מ׳וועט אויך אָנגענומען אָנפּענגער פון 5 יאָהר אָן, ווי מ׳ווערט אין פערלויף פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, אַ שטרענג רעליגיעזע ערציהונג! —— צוגענגליכע פּרייזען!

מנהל יחיאל דוד ראָזענפעלד

פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6 קעגער אָפּ. רעכטס 2 שט.

אַ זעלטענע געלעגענהייט!

אַ געוועלב מיט אַ גרויסע וויסטאַווע

אויך אַ וואוינונג און 2 גרויסע קעלערס זאָפאָרט צו פערמיטען פּעטריקאָווער 199 רוג קאַראָלאַ

צו ערפאָהרען ביים ווירט.

Dr. med.

RACHELA LEWI

ספּעצ. קינדער-קראַנקהייטען

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע „Vita" (פּעטריקאָווער 45, טעל. 47-44) פון 3 ביז האַלב 5 נ״מ

ZAGINĘŁA

Książeczka wojskowa na imię Majer Finkelsztajn, Wólczańska 181.

Łask. znalazca proszony jest o zwrot takowej. 7824

א לאָקאַל

געאייגנעט אויף אַ קליינע פאַבריק, טישלעריי, שלאָסעריי, פאַרבעריי, ווערקשטעל, לאַגערן, מאַגאַזין אָדער גאָר אויף אַן אַנדערע אונטערנעהמונג. אויף באַזאַרנע 2 דירעקט ביים ווירט פון זאָפאָרט צו פערמיטען. אָנמעלדונגען ביים ווירט Zakrzewska, Skład paszy, Lutomierska 32.

השבת אבדה.

דאָנערשטאָג, דעם 6 יוני האָב איך איבערגעלאָזט אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלען צוג אויף ליניע וואַרשאַ-לאָדז 4 וועקסלען:

1) 350 זל. צאָהלבאַר דעם 15 סעפּטעמבער, אויסשטעלער מאַריאַנאַ הויזער, זשירא יאַקוב הויזער. 2) 200 זל. צאָהלבאַר 15 סעפּטעמבער, אויסשטעלער יאַן קנעדלער, זשיראָ באַרבאַראַ קנעדלער, 3) 123.75 זל. צאָהלבאַר 15 סעפּטעמבער, אויסשטעלער יוזעף מירקאָווסקי, זשיראָ א. גריינבוים, 4) 150 זל. צאָהלבאַר דעם 1 אָקטאָבער, אויסשטעלער יאַן לאַפּערע, זשיראָ א. גרינבוים.

די וועקסלען ווערען ערקלערט פאַר אונגילטיג און דער ערהליכער פינדער ווערט געבעטען זיי אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג צו היימאַן גריגבוים, לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 19. 7833

נייער פאַהרפּלאַן

גילטיג פון 15, מאַי 1929

לאָדזער פאַבריק-באַהן

פון לאָדז

2.00	קיין וואַרשאַ
4.45	קיין וואַרשאַ (שנעלצוג)
6.40	קיין קאַלושעק (אַנשלוס מיט וואַרשאַ ש.צ.)
7.45	קיין וואַרשאַ (שנעלצוג) דירעקט
8.30	קיין קאַלושעק (זונטאָג און חגאות)
10.05	קיין קאַלושעק
10.50	〃 〃
12.05	קיין קאַלושעק (אַנשלוס מיט וואַרשאַ שנ.צ.)
14.20	קיין וואַרשאַ
14.40	קיין קאַלושעק
15.40	〃 〃
16.15	קיין גאַלקובעק
16.35	קיין וואַרשאַ
17.35	קיין קאַלושעק
18.30	קיין קאַלושעק (אַנשלוס מיט וואַרשאַ שנ.צ.)
19.05	קיין וואַרשאַ דירעקט
19.35	קיין קאַלושעק
20.31	〃 〃
21.05	קיין וואַרשאַ
21.40	קיין קאַלושעק
23.15	קיין וואַרשאַ

קיין לאָדז

1.30	פון וואַרשאַ
5.05	〃 〃
6.52	פון קאַלושעק
7.28	〃 〃
7.50	〃 〃
8.42	〃 〃
9.03	אַנדרושעיעוו (מאָנטאָג און נאָך יום-טוב-טעג)
9.54	פון קאַלושעק
11.12	פון וואַרשאַ
12.17	פון קאַלושעק
12.47	פון גאַלקובעק
14.07	פון וואַרשאַ
16.04	פון קאַלושעק
16.25	פון וואַרשאַ
17.47	פון וואַרשאַ
19.25	פון גאַלקובעק
20.23	פון וואַרשאַ
20.42	〃 〃 (שנעל-צוג)
21.17	פון קאַלושעק (זונטאָג און חגאות)
22.12	〃 〃 (זונטאָג און חגאות)
22.52	פון וואַרשאַ

קאַלישער באַהן

פון לאָדז

0.20	קיין קוטנאָ (אַנשלוס מיט דאַנציג און גדיניע)
2.05	קיין פּויזען
3.02	קיין וואַרשאַ
6.37	〃 〃 (שנעל-צוג)
7.30	קיין וואַרשאַ
7.50	קיין פּויזען
8.55	קיין קאַלושעק
9.33	קיין קוטנאָ
10.15	קיין בענטשען
12.40	קיין קוטנאָ
12.50	קיין פּויזען
13.20	קיין וואַרשאַ
13.39	〃 〃
15.15	קיין קוטנאָ
15.25	קיין פּויזען און בענטשען
15.50	קיין קוטנאָ און פּויזען
18.41	קיין לאָוויטש
19.30	קיין אָסטראָוואָ
20.12	קיין לעמבערג און סקאַרזשיסקאָ
20.35	קיין אַלעקסאַנדראָוואָ, דאַנציג און גדיניע
21.55	קיין פּויזען און בענטשען
22.15	קיין קאַטאָוויץ און קראָקאָ
23.06	קיין בענטשען (שנעלצוג)

קיין לאָדז

1.50	פון וואַרשאַ
2.46	פון אָסטראָוואָ
6.28	פון פּויזען און בענטשען (שנעלצוג)
7.12	פון פּויזען און בענטשען
7.14	פון קאַטאָוויץ און קראָקוי
7.28	פון קוטנאָ
8.05	פון גדיניע, דאַנציג און קוטנאָ
8.45	פון אָסטראָוואָ
9.26	פון לעמבערג (איבער סקאַרזשיסקאָ)
10.06	פון וואַרשאַ
12.34	〃 〃
13.15	פון פּויזען
13.25	פון פּויזען און בענטשען
18.23	פון פּויזען
18.50	פון קאַלושעק
19.16	פון לאָוויטש
19.54	פון פּויזען (שנעלצוג)
20.02	פון דאַנציג, גדיניע און קוטנאָ
21.40	פון וואַרשאַ
22.01	פון אַלעקסאַנדראָוואַ
22.58	פון וואַרשאַ (שנעלצוג)
23.15	פון פּויזען

Do P. T. Konsumentów Gazu!

Na zasadzie Uchwały Rady Miejskiej z dnia 6-go czerwca 1929 roku

GAZOWNIA MIEJSKA w ŁODZI

poczynając od dnia 1 czerwca 1929 roku będzie pobierała następujące ceny za gaz:

Za gaz dla celów domowych i oświetlenia 40 gr. za 1 metr sześcienny
„ „ „ przemysłowych 32 „ 1 „ „

Rabaty udzielane dotychczas obowiązują nadal od nowych cen gazu.

ZARZĄD
Gazowni Miejskiej w Łodzi

OGŁOSZENIE.

Większa ilość
odpadkowego ługu sodowego
do odstąpienia.
Zgłoszenia: **Zarząd Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu w Warszawie ul. Wilcza 9-a.**

Dr. med.
L. Pikielny
אורעלאג
ספעציעל ארצט פאר ניר־
בלאזן־און האַרן - קראנק
NAWROT 8
tel. 19-90
עמפפאַנגט פון 4—7 אַוו
נעמט אויך אָן אין דער
לעטשניצע „Zdrowie“
נאַוואָמיעפקא 3 פון 12½
ביז 2 מיטאג־ נאכמ

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 84-72
נעמט אָן פון 6—8 אוונט

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאהן־כירורג
דויטשלאנד, קין, גימנז
און צאהן־קראנקהייטן.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 9½—6 po pol. 4694

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט־ און ווענערישע קראנקהייטן
רענטגען און ליכטהייל־אינסט.
נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונט

ס׳ווערן געזוכט
שכנים
וואָס פערקעהרט אין בעסערע הייזער. אָפפערטען אָפצוגעבען פאר ליט. N.

א נייער זאדע־
וואסער־וואגען
צו פערקויפען
ביי האראנטשיק,
פאדושעטשנא 15.

Dr. M. TAJSEN
Nowoczesna kuracja siarkowa przy zaniku włosów.

Już dawno znany był nauce fakt, że siarka molekularna, doprowadzona do cebulki włosowej, musi bezwarunkowo spowodować ożywione tworzenie się komórek włosowych. Dotąd, jednakże, nie udało się uzyskać do tego celu siarki molekularnej w tym stanie, w jakim znajduje się ona w chwili oddzielenia się ze związków organicznych.

Jak wiadomo, włos nasz jest białkiem, zawierającem znaczny odsetek siarki. Obecnie wynaleziono metodę (D. R. Patent), za pomocą której można oddzielić z substancji naszych włosów albumozy, zawierające siarkę i sporządzić z tych ostatnich trwały roztwór. Płyn ten „Silvikrin—Kuracja włosów" stosuje się do użytku zewnętrznego i daje znakomite wyniki.

Według d-ra Aufrechta „Silvikrin" zawiera 0,17% siarki, związanej organicznie, z czego 14% stanowią albumozy, zawierające siarkę (białko włosów). Te składniki włosów, zawarte w „Silvikrinie", które wydzielają siarkę molekularną muszą przedewszystkiem, teoretycznie rzecz biorąc, przyczynić się do uzdrowienia podglebia włosów i przy racjonalnem i konsekwentnem stosowaniu, winny pobudzić cebulki włosowe do ponownego wytwarzania komórek włosowych.

Z punktu widzenia lekarskiego, w rzeczywistości skonstatowano 2 stadja działania:

1. Usunięcie przyczyny wypadania włosów (silne wydzielanie tłuszczu skóry głowy, łupież i t. p.)
2. Pobudzanie do rozwoju osłabionych i zwyrodniałych cebulek włosowych.

Okazało się, że przy bardzo silnem wypadaniu, słabym poroście włosów, a nawet wyraźnem łysieniu kuracja Silvikrinem, w stosunkowo krótkim czasie, powstrzymuje wypadanie włosów i przy konsekwentnem stosowaniu wywołuje nowy porost włosów. Kuracja Silvikrinem polega na sposobach zupełnie niedrażniących. Wobec tego, że przy wypadaniu włosów i łysieniu, mamy do czynienia z podrażnieniem podglebia włosów, a różne środki do mycia głowy, środki do pielęgnowania włosów, sole do mycia głowy i t. p., to podrażnienie powiększają i okres życia włosów coraz bardziej skracają, należy bezwzględnie danych środków uniknąć, gdyż przyspieszają one zanik włosów i łysienie.

Od chwili genjalnego wynalazku Silvikrinu, znaleziono sposób ponownego wywołania porostu włosów i naukową metodę pielęgnowania włosów.

Nie chcemy nikomu nic wmawiać — lecz każdego przekonać, nie twierdzimy — lecz udawadniamy, dlatego też wysyłamy na żądanie, bezpłatnie i bez zwrotu kosztów przesyłki:

KUPON PRZESYŁKI BEZPŁATNEJ
SILVIKRIN VERTRIEB; GDAŃSK 270 BÖTTCHERGASSE 23—27.

1. Książkę: Włosy, ich wypadanie i odrastanie,
2. Najnowsze komunikaty z Polski również lekarskie o dodatnich wynikach kuracji Silvikrinem,
3. System kuracji Silvikrinem zredagowany przez Prof. D-ra med. Lipliawskiego,
4. Bezpłatną próbkę Silvikrin Shampoon.

Imię i nazwisko . . . . . . ul. i L. domu . . . .
miejscowość . . . . poczta . . . .

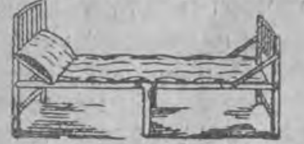

וויכטיג פאר לעטניקעס

PALMA-PATENT

אנשטאט זיך צו בארגען א בעט אויף אבנוץ־געלד
קויפט בעסער פאר׳ן זעלבען געלד
אנ׳עכט פאטענטירט בעט מיט א מאטראץ
PALMA-PATENT וואָס איז פערזעהען מיט דער שוץ־מארקע
פאר וועלכען מיר גאראנטירען אויף 3 יאהר.
אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל
ניקעל־בעטען, אמעריקאנקעס,
ניקעל־קינדער־בעטען, קינדער־וועגעלעך,
טיש־בעטען, קינדער־בענקעלעך
טעטער־מאס, אויף רעדלעך.

מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאדיסקע **קאזעטקעס** און **טאפטשאנעס**

בעמ.: בעטלעך מיט זענגלעך ווייס און ברוין 17 זל., פאלאווע־בעט. 14 זל.
רעעלע בעהאנדלונג. פאבריקס־פרייזען. ועמטליכע רעפעראטורן.
הורט לאדז, פאלנאצנא 24, טעל. 31-85. דעטייל

שפארט־געלד!
קויפט
שירמס,
שטעקענס
נאר אין דער העדקשטעל

ס. פייגענבוים, נאַרוטאוויטשא 19

ווייל מיר קענען ייערע קויפען מיט
25% בילינער.
[illegible]

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים־ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט־קראנקה, און מענער־שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא־לאגישע און נערווען־קראנקהייטען. קווארץ־לאמפ. עלעקטרישער הייל־קאבינעט. האממעטיק.

— — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט־אן א פרוי־דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראקאווסקי נאז, האלז, אויערן קר.	10—11 2—3, 6—7
ד״ר רוזשאנער הויט און געשל. קר.	10—11 1—3
ד״ר גאלדשטיין, אויגען־קראנקהייטן פאלאק	1—2, 7—8
ד״ר יוסטמאן נערווען קראנקהייטן	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראזענצווייג קינדער־קראנקהייטן	10-12 4-5
ד״ר פאפיערני פרויען און געבורטס־הילף	11½-1 5-6
ד״ר קאנטאר כירורגישע־קראנקהייט.	4-5 זונ. 1—2
ד״ר היינבערג אינ. הערץ לונגען־קר.	12—1, 6—7
ד״ר כטופעל רענטגען	10—12 4—6
א. גראדזענטשיק צאהן־ארצט	3—7
נ. ראוזעם צאהן־ארצט	9—2

צאהן־פלאמבירונג, בעלייכטונגען, קאראנען, מאסטען א.א.וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט
הײלונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגענשטראלען, פאר באשטראלונג און דורכלייכטונגען, קווארץ־לאמפע, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שטאמלער. איטפאנגען געגען שארלאך (שקארלאטין) פון 4—5 נאכמ.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיט אין דער שטאט.
ערצט־קאסמעטיש. גאבינעט
פרל. מארקוס נעהמט אן פון 5—7 אוונד

ביכער אויף ראטעס!

אלע ליבהאבער פון יודישען בוך האבען איצט א גוטע געלעגענהייט זיך אנצושאפען, אויסצאהלענדיג יעדע וואך קליינע ראטעס, די ווערק פון די יודישע קלאסיקער: מענדעלע, פרץ, שלום־עליכם, נאמבערג, ליוויק, אפאטאשו, גלאזמאן, רייזענס לעקסיקאן, זכרונות פון אב־קאן און אלע אויסגאבען פון די פערלאגען: „קולטור־ליגע", „בושאזש", יאטשקאווסקי.

די 10 בענדער פון ז ש א ן ק ר י ס ט א ף מיט׳ן בוך פון סט. צווייג וועגען ר. ראלאן, וואס האבען ביז איצט געקאסט 52.50 זל. בעקומט מען איצט נאר פאר 22.80

בעמ.: יעדער, וואס קויפט ביכער פאר 10 זל. וועט בעקומען דאס בעריהמטע בוך אויף מערב—קיין נייעס פון רעמארק נאר פאר 1.50 זל.

בוכהאנדלונג נ. בערלינסקי
אלט־שטאט 12, לינקע אפיצינע, 2־טער שטאק

קנה חכמה קנה בינה ואל תט מאמרי פי

אז די דארפסט ערלעדיגען סאנדאווע זאכען זאלסטו דו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
17 פיעטריקאווער 17
52 זאכאדניא 52
אז תלך לבטח דרכך
ווייל אין ביורא ביי ה׳ **מאנעלא** ווערט געוויסענהאפט ערלעדיגט און געשריבען אלע סאנדאווע זאכען, ביטעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילן, קארגע און ציוויל **אפעלאציעס**, אדוואקאניעס, אינטערוויזיעס, ספעציאליכט פון **שותפות**־אקטען, איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
י. מאנעלא, פיעטריקאווער 17
דורכגאנג זאכאדניא 52.

שיטל־עז

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענגא 5.

לעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
בושעזשינער 11, טעלעפאן 63-37
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	3½—4½
ד״ר קערשנער קינדער־קראנקה.	9-11 3-4½
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	12—2
ד״ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד״ר שמירגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1 2
ד״ר גאלדבלאט אויגען־קראנקה.	12½—1½
ד״ר וויים כירורגישע קראנקהייטען	2 - 3
ד״ר שמערלאווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	3½—4½

פסיכא־טעראפיע, שפראך־שטערונגען ווי שטאמלען א.א.וו. פאקען־שטעלן, קינסטליכע בערג־זון־בעשטראהל, איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי סטאמאטאלאג
צאהן־ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע ציין, קאראנען, מאסטען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעמי זונטאג

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר׳ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „
פאר א מילימעטער־שורה: נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ 18— „ „ „ „
ווייסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;